

Huwelijksonderricht

Deze brochure is een selectie van een artikelenserie die ds. G Boer geschreven heeft voor de Hervormde Kerkbode voor de Ned. Herv. Kerk in de classis Harderwijk in de jaren 1946 en 1947 over verloving en huwelijk. In deze artikelen is een groot deel van het huwelijksformulier besproken.

Inleiding

Over verloving en huwelijk te schrijven is voorwaar geen gemakkelijke zaak. Dit onderwerp (nu in enkele artikelen verwerkt) is geboren uit den nood van de jeugd. Eenmaal voor de jeugd van mijn geboorteplaats gehouden volgden meerdere verzoeken van onze verenigingen, waaraan soms gehoor werd gegeven. Dit kwam de redactie van onze kerkbode ter ore en daarop volgde het verzoek tot publicatie. Aan dat verzoek heb ik gevolg gegeven, maar niet zonder schroom. Uiteindelijk het spreken over deze vaak tere en wezenlijke zaken heeft reeds bezwaren, maar het schrijven nog meer. Deze artikelen hebben geen enkele pretentie, maar willen alleen hier en daar een helpende hand bieden, maar bovenal verwijzen naar het Woord des Heeren, dat ons ook in deze zaken alleen onderrichten kan.

Zo ergens het Woord geldt: 'ken Mij in al uw wegen en Ik zal Uw paden recht maken', dan hier! Waarin zijn wij afhankelijker in ons leven, dan hier! Waarin zijn wij afhankelijker in ons leven dan in de keuze van onze jongen of meisje? Vooral in onze jonge jaren, waarin wij zo'n geweldige honger naar waarachtige levensvervulling en levensvreugde kunnen hebben, is het ons nodig, dat wij al deze dingen in een vurig en herhaald gebed voor God neerleggen. Hier in het bijzonder hebben wij de leiding des Heeren nodig en is de verloving een zaak van geloof in de voorzienigheid Gods. Nog altijd (zegt het huwelijksformulier) brengt God aan ieder als met eigen hand zijn huisvrouw toe. Daarover lezen wij zo spoedig over heen. Voor wie (zo geldt uw vraag) gelden de beloften van het huwelijksformulier? Het huwelijksformulier gaat, evenals alle formulieren onzer Kerk, uit van de gemeente Gods, die zich in het instituut openbaart. De formulieren spreken de taal des geloofs! Daarin klopt het hart der Reformatie. Waar nu nog datzelfde geloof woont, wordt iets van de rijkdom van Gods Voorzienigheid ervaren.

Laten wij daarom wel weten, dat God over Zijn kinderen waakt ook! Ja, vooral in deze belangrijke zaak. Wanneer er geen musje ter aarde valt en geen haar van ons hoofd zonder 's Heeren Wil - dan is hier zeker geen sprake van toeval. God brengt als met eigen hand. Hoe hoog stelt het huwelijksformulier dit? Te hoog? Zeker niet! En wanneer dan nogmaals de vraag wordt gesteld: Voor wie gelden de rijke beloften van het huwelijksformulier? Dan luidt het antwoord: Voor degenen, die zich vanwege hun zonden mishagen en nochtans vertrouwen, dat deze om Christus' wil vergeven zijn! Vraag om de Geest des Heeren, die in alle waarheid leidt! Wie God in het grote niet nodig heeft, die heeft Hem ook niet nodig in de levensbeslissingen. Wie met eigen zondes Schuld nooit voor God is gekomen, die kan ook het licht van de Heere in deze beslissing wel missen. Ook het huwelijk en de keuze onder het licht van Gods Voorzienigheid!

Hoe wonderheerlijk, wanneer verloofden en getrouwen, mogen zien dat God hen heeft bijeengebracht! Dit sluit het bewandelen van de weg der middelen niet uit, maar in! Denk maar aan Izaäk. Naar de gewoonte van die dagen werd de bruidswerver Eliëzer uitgezonden. Abraham heeft alle voorbereidingen getroffen, Izaäk is op de hoogte. Wat doet Izaäk? Hij wordt tot het voornaamste verwaardigd, n.l. om de bidden in het veld! Zou hij met deze zaak voor 's Heeren aangezicht niet bezig zijn geweest? Ongetwijfeld! Gelukkig het bruidspaar dat op de dag van hun huwelijksluiting uit de mond van de dienaar des Woords en daardoor uit de mond Gods verneemt: u zult niet twifelen, want de Heere heeft u samengevoegd. Ondanks alle verschillen in omstandigheden, geschiedt zo het door God toebrengen van een man en een vrouw.

Het Huwelijk

Naast het doops- en avondmaalsformulier behoort het huwelijksformulier tot de meest gebruikte formulier in de kerk. Of het ook zo bekend is, is een vraag, die wij niet zonder meer durven beantwoorden. Misschien zijn er onder sommigen die het maar een enkele maal gelezen en gehoord hebben. Laat dan ook deze behandeling mogen dienen om er nadere bekendheid aan te geven. Het is de lezing en bestudering meer dan waard. Het huwelijksformulier is samengesteld uit verscheidene andere formulieren, die hier en daar in gebruik waren. Het zijn brokstukken uit formulieren in gebruik bij Calvijn, en bij de gemeente van Londen onder leiding van á Lasco en anderen. Petrus Datheen heeft hierin de hand gehad. Met de Psalmberijming en de Catechismus is ook dit formulier vanuit de Pfaltz aanvaard en door de Synode van Dordrecht (1618-1619) nagezien. De officiële tekst schijnt nimmer vastgesteld te zijn, hoewel dit zakelijk weinig verschil maakt. De Geref. Kerken hebben in 1930 het huwelijksformulier hier en daar gewijzigd. We volgen dus de in onze Ned. Herv. Kerk gevolgde lezing.

Wij mogen blij zijn, dat een voorgeslacht, levend uit de bronnen: Woord en Geest, in krachtige, gespierde taal naar het Woord van God uiteenzet, wat het huwelijk is. Het huwelijk neemt in de samenleving een zeer centrale plaats in. Het is één van de pijlers van ons volksleven. Het is een kern, waaruit de grotere verbonden organisch groeien. In het onderhouden van 's Heeren geboden ligt grote loon. Wanneer de huwelijken en gezinnen gezond zijn, heeft dit een krachtige invloed ten goede voor alle verbanden, waarin het gezin en het huwelijk staat. Vandaar dat het huwelijksformulier hier krachtige taal spreekt. Voor velen te krachtig. Menigeen heeft aanstoot genomen aan de openhartige wijze, waarmee onze vaders de dingen bij de naam plachten te noemen! Anderen beweren, dat de opvattingen van onze vaders verouderd zijn en hier en daar zijn er proeven verschenen voor een verkort, veranderd en vernieuwd huwelijksformulier. Zij zijn even snel verdwenen als zij gekomen zijn en wij mogen tot eer van het oude formulier zeggen, dat het de concurrentie glansrijk heeft doorstaan. Dat zegt iets. Niet, dat het oude immer beter is dan het nieuwe, dat is conservatisme, maar de krachtige geloofstaal van het formulier heeft steeds weerklank in de harten, ook nu!

Daarom zou het goed zijn dat naast het doop- en avondmaalsformulier, ook dit formulier op de catechisaties behandeld zou worden. Wanneer jullie jongeren tot een huwelijk komen, moeten jullie wel weten, waarop je met je ja-woord zou antwoorden. Het mag niet voorkomen, dat het bruidspaar bij hun huwelijksbevestiging voor het eerst het formulier hoort, zoals helaas weleens gebeurd is. Niemand denke, dat dit bijzaken zijn, want wanneer de Heilige Geest door apostelen en profeten in de Heilige Schrift hoofdstukken wijdt aan huwelijk en gezin, mogen wij dit in het onderwijs niet verwaarlozen.

Ook hierin versta de gemeente, en in het bijzonder de verantwoordelijke ambtsdragers hun roeping om iets van de moederlijke taak van de Kerk op deze donkere aarde tot uitvoering te brengen. Dit formulier moet worden gekend door de leden der gemeente, daarvoor is het in de eerste plaats opgesteld.

De afkondiging

Het formulier begint met de afkondiging:

'N. en N. (namen van bruidegom en bruid) willen zich naar Gods verordening tot de heilige huwelijken staat begeven; daartoe begeren zij een Christelijk gebed der gehele gemeente, opdat zij deze Christelijke staat in Gods Naam beginnen en zaliglijk tot Zijn lof voleindigen mogen. En zo iemand daartoe iets te spreken had, waardoor zulks verhinderd en opgehouden mocht worden, die brenge zulks ordelijk en bijtijds aan, of zwijge daarna, en wachte zich enige verhindering daartegen voor te nemen'.

Deze afkondiging is meestal niet boven het formulier afgedrukt. Doordat de Kerk in de loop der eeuwen niet voldoende toezicht heeft gehouden op de opnemng van de liturgische geschriften, is er een verwarring ontstaan, die grotendeels te wijten is aan de uitgevers van Psalmboekjes en Bijbeltjes. De afkondiging verplaatst ons in een geheel andere omgeving dan waarin wij leven. Het burgerlijk huwelijk, zoals wij dat kennen, was ten tijde van de opstelling van dit formulier onbekend. De huwelijksbevestiging was oudtijds alleen een zaak van de kerk. Hier en daar was het burgerlijk huwelijk in gebruik in het bijzonder van de Rooms en Wederdopers, daar de Kerk deze huwelijken uiteraard niet bevestigde. Eén en andermaal heeft de kerk omstreeks 1600 er bij de overheid op aangedrongen om het huwelijk te regelen in alle provincies. Hiervan is niet veel terecht gekomen, totdat na het uitbreken van de Franse Revolutie Napoleon deze zaken regelde (1809). Deze zaken hier te noemen moge voldoende zijn, zonder dit historisch toe te lichten en principieel te beoordelen. De afkondiging had dus oudtijds veel meer zin dan nu, omdat het de enige mededeling was aan de gemeente die burgerlijk en kerkelijk toen vrijwel samenviel. Nu is de openbare afkondiging zaak van de overheid, die zich daarvan dan ook kwijt. De wet bepaalt, dat geen godsdienstige plechtigheid plaats mag hebben, voordat de partijen aan de bedienaar van hun eredienst hebben doen blijken, dat het huwelijk ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand is voltrokken. (Burgerlijk Wetboek, artikel 136).

Regel is, dat de kerk het door de overheid voltrokken huwelijk erkent. Dat moge zo blijven! Dat kan alleen wanneer de overheid zich in haar huwelijkswetgeving houdt aan het Woord Gods. Wanneer het goed is, zal de overheid (die niet neutraal is en nooit kan zijn!) zich in de wetgeving veel gelegen laten liggen aan het onderwijs van de kerk ook in deze zaak. De overheid stelt op haar terrein de eisen en voltrekt daarna de huwelijksluiting. Verondersteld is dus, dat de ouders hun toestemming geven, de overheid geeft toestemming en in de allermeeeste gevallen geeft de kerk dan ook haar toestemming. Toch houdt de kerk immer het recht om een bepaald huwelijk te weigeren. Dat wil zeggen, dat de kerk niet gebonden is om de overheid in alles slaafs te volgen. Vooral wanneer de overheid de huwelijkswetgeving steeds meer losmaakt van het Woord, kan de tijd daar zijn, om die huwelijken niet te erkennen, al zal dit wel de laatste stap zijn, die de kerk hierin doen zal. Zoals het nu gaat, erkent de kerk wel de huwelijken door de overheid voltrokken, ook al zijn daaronder huwelijken, die de kerk niet wil bevestigen.

Met erkenning dus van het burgerlijk huwelijk is de kerkelijke bevestiging geen aanhangsel, geen verfraaiing, maar is het een *bevestiging* van het huwelijk voor Gods aangezicht. Daarom spreken we liever niet van de huwelijksinzegening, maar van *huwelijksbevestiging*. De huidige afkondiging van de huwelijksbevestiging geschiedt dus om de gemeente erin te betrekken. Het is dus een zaak van de gemeente en niet alleen van de huwenden en hun familieleden. Het zijn twee leden van de gemeente, die in Gods Naam in hun huwelijk openlijk in het midden van de gemeente willen laten bevestigen. Vroeger (toen dus de afkondiging in de kerk de enige afkondiging was) gebeurde dit met de ondertrouw. Dan stond men onder de geboden.

Nu behandelt de overheid de z.g. huwelijksbeletselen op haar eigen terrein en een ieder die daartegen bezwaren heeft, kan deze bezwaren ter bevoegde plaats kenbaar maken. N. en N. willen zich dus naar Gods ordening tot de heiligen huwelijken staat begeving. Hier wordt het huwelijk '*ordering Gods*' genoemd en het wordt heilig genoemd. Niet omdat het hier heilige mensen betreft, maar omdat het Gods ordening is en daarom heilig is. God is heilig, Zijn inzettingen zijn heilig en daarom houdt Hij ze ook heilig.

Het doel van de afkondiging is, dat de gemeente in haar gebeden deze huwelijksbevestiging zal gedenken. Zij begeren een christelijk gebed voor de gehele gemeente. Dat is dus niet alleen meeleven en belangstelling, maar meer, een christelijk gebed en dat van de gehele gemeente. Daarom is het wel jammer dat deze afkondiging in verval is geraakt en alleen overgebleven is: N. en N. zullen D.V. dan en dan in het huwelijk bevestigd worden. Het is de taak van de kerkenraden om zich daarop nader te bezinnen. Natuurlijk is het hier met de vorm niet klaar, maar ook in deze zaak moet er onderricht zijn in de gemeente. De gehele plaatselijke gemeente is hierbij betrokken, want er wordt een nieuw gezin gevormd, de gemeente wordt daardoor uitgebreid. Het raakt dus ons allen, het moet ons althans raken, het moet de gebedsnaar raken. Ja, wanneer wij waarlijk met de gemeente meeleven, is er werk genoeg. De Heere binde het ons maar op de harten en werke door Zijn Heilige Geest het rechte gemeenschapsgebed!

Waarom dit gebed? '*Opdat zij deze christelijke staat in Gods Naam beginnen, en zaliglijk tot Zijn lof voleinden mogen*'. Als ordening van God wordt het in Gods Naam begonnen en tot Zijn lof voleindigd. Hier wordt dus het huwelijk gesteld onder het licht der eeuwigheid. Het is dus niet een noodzakelijk kwaad, maar een ordening van God die in Zijn Naam wordt begonnen en tot Zijn lof wordt voleindigd. Althans dat is het ideaal, waarvoor het gebed van de gemeente wordt gevraagd. De hierin genoemde zaken vormen een voorspel op de bredere uiteenzettingen in het formulier.

En nu het formulier. Laten wij het eerst in vogelvlucht met elkaar overzien. Na de inleiding volgt de Bijbelse fundering over de inzetting van het huwelijk. Daarna wordt gesproken over de oorzaken van het huwelijk. De wederzijdse verplichtingen van man en vrouw krijgen dan een beurt. Dan volgt de eigenlijke bevestiging, de liturgische handeling. Na de bevestiging toont het formulier uit de Heilige Schrift hoe sterk de band van het huwelijk is. Dit alles wordt besloten met gebed en beloften uit de Heilige Schrift. Wij behandelen dus het formulier naar aanleiding van deze indeling.

- a. Inleiding
- b. Inzetting van het huwelijk
- c. Oorzaken van het huwelijk
- d. Wederzijdse plichten van man en vrouw
- e. De liturgische handeling
- f. Beschrijving van de band van het huwelijk
- g. Gebed en beloften

a. Inleiding

‘Overmits de gehuwden gewoonlijk velerhande tegenspoed en kruis vanwege de zonde overkomt, opdat gij N. en N., die uw echtelijke verbintenis alhier in de kerk wilt laten bevestigen, ook in uw harten verzekerd moogt zijn van de gewisse hulp van God in uw kruis; zo hoort uit het Woord van God hoe eerbaar de huwelijke staat is, en dat hij een inzetting Gods is, die Hem behaagt’.

Dat is geen vrolijk begin! *‘Tegenspoed en kruis’!* Is het een wonder, dat tegen deze passage één en andermaal protest is aangetekend? Alles is stralend en blij; iedereen is verheugd en nu begint het formulier met tegenspoed en kruis. Deze passage is door Micron, predikant bij de vluchtelingen-gemeente van Londen ingevoegd. Calvijn en het formulier van de Pfaltz hebben het niet. De gemeente van Londen leefde in buitengewoon benauwde en benarde omstandigheden. De Gereformeerden werden in die tijd te vuur en te zwaard vervolgd. Een en andermaal is de vraag gesteld, of deze passage niet beter weggelaten kon worden. Maar de geschiedenis heeft het huwelijksformulier in het gelijk gesteld! Menigeen heeft pas later de volle werkelijkheid van deze aanhef leren billijken.

Het huwelijksformulier doet niet aan romantiek, maar laat ook op je huwelijksdag de werkelijkheid van het leven horen. Gelukkig maar! Wij worden bijna overal bedrogen, behalve in de kerk, indien het Woord Gods gepredikt wordt. Met en door de Waarheid zijn wij gediend, niet met de meer of minder feestelijke toespraken en lieden, die, hoe goed ook bedoeld, bijna altijd in de lucht zweven! Natuurlijk heeft alles zijn plaats. Maar wij zijn hier in de kerk, waar niet alleen over de huwelijksdag, maar over het huwelijksleven wordt gesproken!

‘Tegenspoed’. Alles wat tegen is en tegenstaat en tegenkomt in de ongunstige zin van het woord. Kruis. Elk hart kent zijn smart en elk huis zijn kruis, zeggen de mensen. En dat is ook zo. Maar hier wordt het kruis van de Christus bedoeld! Let er wel op: Het huwelijk wordt geen kruis genoemd, maar een inzetting van God! Maar die tegenspoeden en dat kruis overkomen ons vanwege de zonde. De zonde is de oorzaak van ons leed en onze smart. Daarom idealiseert het formulier niet, maar stelt de naakte werkelijkheid van ons zondaar-zijn aan de orde. Daar ligt de oorzaak, waarom ook in het huwelijk zo velerlei is, dat ons tegen is. Ook daar werkt de vloek der zonde van geslacht op geslacht. Wij hebben allen deel aan de zonde en verdienen door onze *eigen* zonden al deze tegenspoeden.

Ook in het leven der verlossing wordt de zonde als een doorn gevoeld. Man en vrouw hebben hun karaktergebreken, de kinderen worden met smart ter wereld gebracht, wij leven en werken op een aarde, die om der zonden wil vervloekt is en doornen en distels voortbrengt. De ouders kennen hun zorgen over hun kinderen enz. enz. Dit alles overkomt ons vanwege de zonde, laten wij het goed weten, ook op onze huwelijksdag! De zwaarte van het kruis en de veelheid der tegenspoeden wordt niet door ons bepaald, maar door de Heere, die geen rekenschap geeft van Zijn daden, ook in dit opzicht. Het bruidspaar wordt eerst midden in de werkelijkheid van het leven geplaatst en dan de plaats gewezen, waarheen zij met hun tegenspoed en kruis mogen gaan. Dat is duizendmaal barmhartiger dan de struisvogelpolitiek van menige feestredenaar, die geen einde vindt in de schildering van de voorspoeden enz.

‘Opdat gij in uw harten verzekerd moogt zijn van de gewisse hulp van God in uw kruis...’

Machtig en aangrijpend is deze zin! Gods hulp wordt de getrouwden in uitzicht gesteld. Zelfs Gods *gewisse* hulp! Wat is het prachtig dat reeds op de huwelijksdag deze gewisse hulp van God wordt beloofd uit het Woord. Deze belofte is als troost bedoeld in moeilijke levensomstandigheden.

Wanneer jullie dus in het huwelijk veel rampen en tegenspoeden ondervinden, mag je verzekerd zijn en ten volle verzekerd zijn, dat dit niet het gevolg is van de huwelijksaanvaarding: nee, God wil in Zijn grote barmhartigheid in die moeite meekomen!

Weest daarvan verzekerd! zegt het formulier, in uw harten. Och, wij *weten* het wel, maar het hart zegt het zo vaak anders. Zou de Heere er wel van weten? Is er wetenschap bij de Allerhoogste? En het antwoordt luidt: gewis! De Heere zendt de moeiten en het verdriet; opdat wij het in Zijn handen zouden geven! Welk een verruiming, wanneer wij met de noden van ons leven, van ons huwelijksleven, van ons gezinsleven en open oor mogen hebben bij deze getrouwe God! Ook dit moet beleefd worden, om de grootheid ervan te zien. Waarom verleent God die hulp? Omdat het huwelijk Hem behaagt! De huwelijke staat is eerbaar, eerbiedwaardig, in ere en een inzetting Gods!

Hier wordt het huwelijk uitgetild uit de belasting, waarmee het vooral in de Reformatie was belast. Zoals bekend hebben de reformatoren, Calvijn en Luther, een felle strijd moeten strijden tegen de degradering en minachting voor het huwelijk bij Rome. Daarom wordt er telkens weer de aandacht op gevestigd: eerbaar, eerwaardig, God behagend. En wij herhalen het ook in onze tijd, ook al liggen de fronten in de strijd anders. Het huwelijk is een inzetting van God, daarover straks meer. Voor wie is dit nu? Voor hen, die hun echtelijke verbintenis openlijk in Gods Naam in de kerk laten bevestigen.

'Openlijk'. Iedereen mag erbij zijn. Van heimelijk gesloten huwelijken is het formulier afkerig. Bevestigen. Het voornemen is er en de kerk bevestigt het openlijk in Gods Naam. Alle verbanden, die reeds gelegd zijn, worden hier samengevat in het huwelijksverband, dat als voor Gods aangezicht wordt gesloten en bevestigd. Daaraan wordt hechtheid gegeven, zodat man en vrouw niet maar hun goedbedoelde jawoorden uitspreken, maar die uitspreken in de tegenwoordigheid Gods. Omdat bij de mensen geen trouw is, wordt de trouw van God ingeroepen. En in die trouw (waarin Hij nooit laat varen de werken Zijner handen), wil Hij de getrouwden zegenen en hen bijstaan. Bijstaan! Hij staat er vlakbij. Och, dat Hij werd opgemerkt! Hij wil zegenen! Maar met Zijn zegeningen, die anders zijn dan onze wensen. Niet *wij* maken uit, wat ons nodig is - maar *Hij*! Wij beginnen immer van de verkeerde kant. Wij beginnen met het onze. Ach, wat heeft de Heere toch te stellen met boze, eigen lievende mensen. Hij weet wat ons nodig, nuttig en goed is. Wanneer wij eenvoudig genoeg gemaakt zijn in de vreze Gods, krijgt de Heere zulk een krediet. Dan kan Hij ons nooit kwaad doen. Zegenen. Let jullie erop, hoeveel zegeningen de Heere je schenkt? Hebben jullie Hem er ooit voor erkend en gedankt?

Daarentegen de hoereerders en overspelers wil Hij oordelen en straffen. Hier wordt een waarschuwing geplaatst! Reeds aan het begin van de huwelijksweg! Wees voorzichtig! De huwelijksband gedooft geen buitenechtelijk verkeer. Dat ondergraaft het fundament van het huwelijk. God zal ze oordelen en straffen. Waarom? Omdat het huwelijk is een inzetting van God, die heilig gehouden moet worden en die de Heere heilig houdt. Deze waarschuwing is niet overbodig. De kiemen ook voor deze zonde zijn aanwezig. Deze liggen in het hart; denk maar aan het onderwijs, dat de Heere ons daarover geeft. Daar kunnen omstandigheden zijn, die deze gevaren verhogen. Daarom hebben de gehuwden een taak om elkaar te helpen. Een ieder zie maar toe op zichzelf en denke maar niet, dat deze waarschuwing geen grond heeft. Weet het: hoereerders en overspelers zal God oordelen en straffen. Hier en straks. Het oordeel begint al in het geweten, de straf komt. Wie hier voor het oordeel valt, zal in de handen des Heeren vallen, Wiens barmhartigheid roemt tegen het oordeel. Wie zich hier tegen het oordeel van God verhardt, zal de geduchte wraak niet ontgaan. Wie zijn zonden belijdt en laat, dien zal barmhartigheid geschieden. De tegenstelling is duidelijk: Bij alle kruis zegen, grote zegen zelfs! Bij alle ongehoorzaamheid straf en vloek. Zo worden we geleid na deze inleiding tot de oorsprong van het huwelijk.

b. Inzetting van het huwelijk

'En eerstelijk zult gij weten, dat God, onze Vader, nadat Hij hemel en aarde, en alles wat daarin is geschapen had, de mens schiep, naar Zijn beeld en gelijkenis, opdat hij heerschappij zou hebben over de dieren der aarde, over de vissen der zee, en over het gevogelte des hemels (Gen. 1:27 en 28). En nadat Hij de mens geschapen had, sprak Hij: Het is niet goed, dat de mens alleen zij; Ik zal hem een hulpe maken, die als tegen hem over zij. Toen deed de HEERE God een diepe slaap op Adam vallen, en hij sliep. En Hij nam één van zijn ribben, en sloot hare plaats toe met vlees. En de HEERE God bouwde de ribbe, die Hij van Adam genomen had, tot een vrouw, en Hij bracht haar tot Adam. Toen zeide Adam: Deze is ditmaal been van mijn benen, en vlees van mijn vlees; men zal ze Mannine heten; omdat zij uit de man genomen is. Daarom zal de man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn'.

Hier worden wij teruggeleid naar de geboorte van hemel en aarde en de schepping van de mens. God schiep de mens naar Zijn beeld en gelijkenis. Man en vrouw schiep Hij ze. Daar ligt de oorsprong van het huwelijk. Dat wordt ons door het Woord van God geleerd. Dus het is niet waar, dat het huwelijk een instelling van de mens is. Het is niet waar, dat het huwelijk trapsgewijze uit losse verbintenissen is ontstaan. Het is niet waar, dat de polygamie (het hebben van meer dan één vrouw) een verder ontwikkelingsstadium is, waarop dan het monogame huwelijk (huwelijk van één man en één vrouw) zou gevolgd zijn.

Deze dingen hebben onder ons volkomen zekerheid, waar het woord van God gezag heeft. Maar alle moderne beschouwingen (meer of minder wijsgerig getint) stemmen hierin overeen, dat het huwelijk vanuit de mens opkomt en niet vanuit God. Dit is de ondermijning van de grondslag van het huwelijk en van alle verbanden, die hieruit voortkomen. Het huwelijk is scheppingsordinantie en is *niet* ontstaan na de zondeval. De overheid is er om der zonde wil en is gekomen na de val, maar het huwelijk is niet in de eerste plaats om der zondewil ingesteld, maar is met de Schepping gegeven. Daarover handelen wij hier.

God schiep hemel en aard en Hij schiep de mens naar Zijn beeld en gelijkenis. Als bekroning van de scheppingsdaden staat daar de mens met als opdracht heerschappij te oefenen over de dieren, vissen en vogelen. God, onze Vader, schiep de mens. Is dan God ons aller Vader? Nee, maar hier wordt gesproken vanuit het hart van de gemeente, waar God als Vader wordt gekend in de Heere Jezus Christus. Het is de gebruikelijke aanspraak van de formulieren: God, *onze* Vader! Dit is geen vervlakkings! Voordat we onze opstellers van oppervlakkigheid zouden verdenken, is het beter om bij het horen van de Vadernaam u ernstig af te vragen of God ook uw Vader is geworden door de Heere Jezus Christus. Hier spreekt de dienaar en behandelt de gemeente haar beste deel, terwijl er verder ruimte genoeg overblijft om de rechte leer aangaande het Vaderschap Gods voor te houden. Mits dit dan ook gebeurt! Hier spreekt de kerk God als Vader aan en zegt: God onze Vader heeft de mens geschapen naar Zijn beeld en gelijkenis. Alles wat met beeld en gelijkenis vóór de val samenhangt - laten wij hier rusten.

Vast staat dat de mens dit beeld van God is kwijtgeraakt en alleen enkele lichtflikkeringen hem herinneren aan zijn vroegere heerlijkheid. Vast staat ook, dat Christus alleen het beeld Gods is en dat de zondaar in Hem terugkrijgt, wat hij in het paradijs verloor. Daarin is de man het beeld en de heerlijkheid van God en de vrouw is de heerlijkheid van de man. Man en vrouw tezamen vertonen het beeld en de heerlijkheid Gods en worden als zodanig geroepen heerschappij uit te oefenen over al het geschapene.

Adams wijsheid komt uit in het geven van namen aan alle dieren, die tot hem gebracht worden. Daardoor wordt bij hem een besef van eenzaamheid gewekt. Alvorens dit te doen, doet God bij Adam de behoefte ontstaan aan een aanvullend wezen. Een hogere trap van volkomenheid zou hij bereiken door een hulp, die als tegen hem over is. Krachtens de scheppingsorde is de mens een sociaal wezen, is de mens op gemeenschap aangelegd. De mens heeft behoefte aan vriendschap, aan intieme omgang, aan een meevoelende ziel, tot wie hij spreken kan. God heeft het gezegd, daarom is het ook zo. Niet de mens heeft het uitgedacht, maar de Heere God Zelf. Hij heeft gezegd: Het is niet goed dat de mens alleen zij. Niemand van ons - welke individualist dan ook - kan buiten het gemeenschapsleven. Wie er zich (in welke vorm ook) aan onttrekt, straft zichzelf in de vereenzaming van zijn leven. In Adam doet God rijpen de behoefte aan een levensgezel. Hier liggen dan ook de oorsprongen van alle verbindingen, verhoudingen en verbanden in het menselijk leven. Hier ligt ook het begin van de kerk op aarde.

De eigenheid van man en vrouw

'Een hulpe, die als tegen hem over is'. Wie kan de verhouding van de vrouw tegenover de man schoner, juister, dieper uitdrukken dan juist hier gedaan is! Samen zullen Adam en Eva het volle mens-zijn vertolken. De vrouw zal het ander-ik van de man zijn. Zijn spiegelbeeld. Samen zullen zij de volle rijkdom van de geschapenheid vertolken. Zij zijn ten eerste op elkaar aangewezen. Zij zijn op elkaar aangelegd. Zij zijn voor en tot elkaar geschapen, samen weerspiegelend de heerlijkheid van het Beeld Gods. De man is niet een geheel, de vrouw is niet een geheel, maar samen vormen zij dit geheel, niet krachtens persoonlijke beslissing (ook dit heeft een plaats) maar krachtens scheppingsorde. Een hulp, die als tegen hem over zij. Dat volkomen deelgenootschap wordt in de huwelijken staat werkelijkheid. Telkens opnieuw wordt Gods Woord bevestigd! Het volle besef van het mens-zijn komt in het huwelijk tot ontplooiing.

Als een hulp, die tegen hem over is. De vrouw de hulp van de man? Ja en nee. Ja, in zoverre haar plaats onmiskenbaar de tweede is, maar daarom niet minderwaardig behoeft te zijn. Zij is niet de ondergeschikte, de zwoegende, mag dit althans niets zijn, maar de helpende, die naast, tegenover (niet boven) de man staat. Zij moet de man helpen. De man moet de vrouw helpen en bijstaan - daarover later nog meer - maar de taak van de vrouw is de man een hulp te zijn. Deze hulp bestaat niet alleen hierin, dat de vrouw voor het huishouden zorg, voor spijs en kleding enz. want dit kan ook gevoeglijk door anderen worden waargenomen, al liggen de gaven van de vrouw zeker op dit terrein. Wanneer wij de vrouw zien en zo waarden, miskennen wij haar betekenis op meer of minder grove wijze.

'Als een hulpe'. Ook niet in de eerste plaats om moeder te worden van kinderen, al is zij met de mogelijkheid daartoe geschapen. Dan zou een kinderloos huwelijk geen eigenlijk huwelijk zijn, wat niemand durft te beweren. Nee, de vrouw is niet voor het eerste en het tweede geschapen - al heeft dit alles zijn plaats en betekenis - maar voor de man. Het huwelijksgeluk is hierin gelegen, dat de man een vrouw zijn eigen vrouw noemt en de vrouw een man haar eigen man. Dit is de band, die verbindt tot de dood! Juist wat de vrouw is als vrouw, maakt het geluk van de man en wat de man is als man vormt het geluk van de vrouw. Hij is niet meer alleen, maar heeft een hulp, die als tegen hem over is. Zij zijn voor en van elkaar. Deze twee-eenheid die in het paradijs zijn oorsprong heeft is het wondere huwelijksgeluk. Juist daar, waar de vrouw een hulp in de meest ware zin des woords is, komt zij als vrouw tot ontplooiing, komt zij in haar leven als vrouw tot haar recht en vindt ze ook daarin haar diepste voldoening.

Deze band is onderscheiden van vriendschap of sympathie. Zij, die op deze gronden een huwelijk aangaan worden ontgoocheld en bitter teleurgesteld, wanneer het waarlijk man en vrouw zijn niet tot zijn recht komt. Want dan gevoelt men zich 'alleen'. Dat is in het huwelijk de grootste vloek. 'Het is niet goed, dat de mens alleen zij. Ik zal hem een hulpe maken, die als tegen hem over zij'. Hier ligt de verklaring van ons man zijn, van ons vrouw zijn. Man en vrouw zijn verschillend aangelegd. Zij (de vrouw) is anders, niet alleen in haar lichaam, maar ook in haar ziel. De vrouw is vrouw naar lichaam en ziel. De man is man naar lichaam en ziel. Wat de man als man heeft in de ziel, mist de vrouw en omgekeerd wat de vrouw als vrouw heeft in haar ziel, mist de man. Anders gezegd: de man mist het vrouwelijke, de vrouw mist het mannelijke in de ziel.

De wijze van mens-zijn van man en vrouw is verschillend. Dat betreft zich op alles. In het denken, willen en gevoelen is de vrouw anders dan de man. En juist dat heeft de man in zijn man zijn nodig! Dat is 'het hulpe zijn' in de diepste zin gepeild. Niemand denke, dat dit anders zijn alleen geslachtelijk is. Het omvat alles: geestelijk en lichamelijk. Juist daarom wegen man en vrouw tegen elkaar op, wordt in de behoefte van het mens-zijn voldaan, en komt het volle mens-zijn van man en vrouw tot ontplooiing. De vrouw is het ander-ik van de mens, zijn spiegelbeeld, of zoals het nog al eens ironisch gezegd wordt: zijn wederhelpt. Dit is nu juist het woord wat alles samenvat en vertolkt. De een is zonder de ander niet compleet. Juist daarin hebben man en vrouw elkaar lief, en gaan ze naar elkaar uit. Hieruit is ook te verklaren, dat huwelijken, waarin man en vrouw zeer verschillende karakters hebben, toch gelukkig zijn. Dat de zonde hier storend inwerkt is naar de Schrift en de ervaring. Dat dit het ideaal is, waarvan ons huwelijk toch iets te zien moet geven, is eveneens duidelijk. Het beginsel van deze liefde echter moet aan elke verloving en huwelijk ten grondslag liggen, zal het waarlijk een christelijk huwelijk zijn en zal het vanuit de verte beantwoorden aan de normen ons in 's Heeren Woord geschonken.

Het formulier gaat weer verder met het verhalen van de schepping van Eva. God laat een diepe slaap op Adam vallen en hij sliep. Het is een slaap als een narcotische bewusteloosheid zoals bij ons voor een operatie. Daarna neemt de Heere een ribbe bij Adam weg en bouwt daaruit een vrouw. Hoe dat alles heeft plaats gevonden, weten wij niet, doet er ook niet toe. Dat het hier gaat over een wonder, een scheppingswonder bij uitnemendheid, dat nimmer voor ons verstand aannemelijk hoeft gemaakt te worden!

De eenheid van man en vrouw

Het gaat hier om de volkomen en innige eenheid van man en vrouw en deze is ons voldoende geopenbaard. Velen hebben hiermee gespot en dit verhaal verwezen naar het rijk der fabelen. Al Gods werken zijn een ergernis voor het vlees, maar het geloof schouwt hier Gods werk in de toebereiding van de vrouw. Daarna brengt God Eva tot Adam. Als met eigen hand. De Heere leidt Eva als een wonder van scheppende kracht tot Adam. Hij bevestigt Zelf het huwelijk. Daarmede is het voor alle eeuwen ingesteld. Vol vreugde erkent Adam, die zijn alleen-zijn, zijn gemis aan gemeenschap had ontdekt, in Eva zijn ander 'ik'. Stralend van blijdschap roept hij uit: 'Deze is ditmaal been van mijn benen, en vlees van mijn vlees! Men zal haar Maninne heten, omdat zij uit de man genomen is'. Uit deze uitroep blijkt, dat Adam in ziel en lichaam verrukt is geweest, toen hij Eva aanschouwde. Hij staat ontroerd over wat Gods hand hem toeschikt.

Adam zag in haar niet een schepsel, dat hem bekoorde, maar een vrouw, die van hem was, die uit hem was, die met hem één was, die uit zijn eigen vlees en benen was, met hem één in wezen was. 'Adam is eerst gemaakt, daarna Eva' (1 Tim. 2:13). 'Want de man is uit de vrouw niet, maar de vrouw uit de man. Want ook is de man niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man' (1 Kor. 11:8-9). 'Manninne' noemt Adam haar. Dit woord is gevormd naar analogie van leeuw-leeuwin enz. Jammer is het, dat in ons woord vrouw niets doorklinkt van het Hebreeuwse 'ischa, dat gevormd is van 'isj: man. In die benaming heeft Adam zich aan zijn vrouw gegeven en Eva heeft zich gegeven aan Adam als mens, als vrouw, als persoon om als manninne de zijne te zijn. Dat is de twee-eenheid van man en vrouw in hun totaal bestaan. Bilderdijk zong hiervan:

*Als de Schepper aller dingen
Voor het grootst der zegeningen,
D' eersten sterveling een vrouw
Uit zijn vlees vereren zou;
heeft Hij ze niet geschapen uit een oog,
niet gewrocht uit een hand
Maar een rib uit 's mensen lijf
Koos en krocht Hij hem ten wijf;
Opdat ze in haar ganse leven
Aan haar Egaas hart zou kleven.*

(geciteerd bij Geesink: Van 's Heeren Ordinantiën IV blz. 201)

'Daarom zal de man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn'. Dit is het wonder dat in het leven van de meeste jonge mannen zich voltrekt. De liefde tot de ouders kan sterk zijn, maar er komt een tijd, waarin het ouderlijk huis, hoe geliefd ook, niet meer de eerste plaats inneemt. Een tijd, waarin de liefde voor wat men pleegt te noemen "een vreemde" zo groot is, dat vader en moeder worden verlaten. Dat is voor ouders vaak een moeilijke zaak. Bij alle vreugde over het geluk van hun kinderen, kan zo gemakkelijk een addertje van teleurstelling onder het gras kruipen, dat zij nu min of meer op de achtergrond geraken. Daarom moet ook op de huwelijksdag verkondigd worden, dat de man zijn vader en moeder zal verlaten en zijn vrouw aanhangen. Het is dus goddelijke beschikking waaraan ouders en kinderen zich hebben te onderwerpen. Deze beschikking doet het gebod niet teniet: 'Eert uw vader en uw moeder!' Dit verlaten gaat dus gepaard met toestemming van vader en moeder, die ook hierin door het Woord onderwezen zullen worden.

'Deze twee zullen tot één vlees zijn'. Er komt dus een band, die sterker is dan de band aan de ouders. Een vlees. Deze uitdrukking komt telkens in de Schrift terug, daarom hierover wat meer. Deze twee zijn één. Natuurlijk is en blijft er verschil. Daarover is reeds geschreven. Die verschillen zijn er en blijven er. Nooit verliezen wij in het huwelijk onze persoonlijkheid. Nooit houden wij op persoonlijk redelijk, zedelijk wezen te zijn. Nooit houden wij op enkeling voor God te zijn. Niemand kan voor zijn vrouw of man sterven, niemand kan de schuld van de zonde van de(n) ander vergeven of te niet doen, niemand voor de(n) ander ingaan in het eeuwig leven. Een ieder zal zijn eigen pak dragen. Wij worden persoonlijk geoordeeld voor de rechterstoel van Christus. Dit wordt hiermee niet ontkend. Hier wordt over het huwelijk in de aardse bedeling gesproken, in deze zondige bedeling.

Het huwelijk is niet meer wat het in het paradijs was. De zonde is gekomen en heeft alles ontwricht en verstoord. De zonde heeft ook het huwelijk aangegrepen, ontadeld en ontwijd. De zonde is het bederf in alle verhoudingen, ook in het huwelijk, maar de zonde heeft niet het wezen van het huwelijk vernietigd. En het wezen van het huwelijk is ook nu nog: 'Deze twee zullen tot één vlees zijn'. (Matth. 19:5 en 6). Er zijn verschillen. Zij (man en vrouw) worden niet tot één lichaam, maar tot één vlees! Niet tot één ziel, maar tot één vlees! Daarom is dus lichamelijk en geestelijk onderscheid. In lichaamsbouw is reeds verschil. De man is forser, krachtiger gebouwd, is gespierder; de vrouw is teerder, fijner en kleiner. Ook zijn er verschillen in zielsbestaan. Dat openbaart zich al bij kleine kinderen. De jongens spelen soldaatje; de meisjes spelen met de pop. Deze dingen voelen wij meer aan, dan dat wij ze kunnen vertolken.

Welnu ondanks deze verschillen, juist in deze verschillen: deze twee één vlees! Vlees in de Heilige Schrift herinnert ons immer aan ons geschapen zijn, aan onze afhankelijkheid, aan onze zwakheid en ook aan onze zondigheid. In de laatste betekenis komt het hier niet voor. Niet dat ook in deze twee-eenheid niet de zonde werkt, maar deze twee-eenheid zelf is geen zonde. Deze twee-eenheid draagt in het huwelijk een geestelijk-lichamelijk karakter. De nadruk valt hierbij niet op het zienlijke en zinlijke, maar op de *eenheid* van de gehele levensopenbaring, waarin is ingesloten het scheppingswonder van de geslachtelijke eenheid. Wie meent, dat de eenheid uitsluitend bestaat in de geslachtelijke eenheid, vergist zich zeer; eveneens, wie menen zou, dat dit er buiten valt.

Deze twee-eenheid trekt op alle gebied door, zodat man en vrouw, die uit verschillende gezinnen en milieus stammen, naar binnen en naar buiten toe als een éénheid optreden. Vandaar, dat man en vrouw zulk een grote invloed op elkaar hebben, ze elkaar wederzijds doordringen. Zij blijven twee personen, toch zijn ze één. Dit is een wonder! Het leven zelf is al een groot wonder, maar deze twee-eenheid is nog groter wonder. Het is één groter geheim. Het is een levensgemeenschap, een ineenvoeging zonder versmelting. Het is een wonder van God! Daarom is het huwelijk onontbindbaar! Daarom is het hebben van meer dan één vrouw uit den boze! Daarom is overspel en hoererij zulk een ontzettend kwaad, omdat het het huwelijk in zijn wezen raakt en die twee-eenheid (door God gewild) op de gevoeligste plaats slaat en feitelijk ontbindt! Wij komen hierop nog nader terug. Dit alles is echtbreuk, stukbreken van het echtelijk verbond, die soms voor Gods aangezicht is gesloten.

Het is een: twee-eenheid, een levensgemeenschap, een samenvoeging, een liefdesgemeenschap. Deze verborgenheid is groot! Want dit alles is niet mogelijk zonder de waarachtige huwelijksliefde. Een man trouwt maar niet met een willekeurige vrouw en omgekeerd. Waar alleen maar overeenstemming is in stand, geld, fatsoen, familie, kerk, enz. - is deze gemeenschap nog niet aanwezig! Hoevelen doen het hiermee? Meer dan wij wellicht denken! Er mag eenheid zijn in dit en dat, maar er is geen weelde in het huwelijksgeluk. In de diepste grond zijn ze bitter arm. Het is geen eenheid van hart en ziel. In vele gevallen vind men het dan gelukkig wanneer er kinderen geboren worden, want dat bindt nog meer. Maar wanneer de binding, de diepste binding van man en vrouw door de kinderen moet komen, is het al mis. Wanneer man en vrouw elkaar niet liefhebben omdat ze juist elkaar hebben, is dit huwelijk niet gelukkig. Dat wil niet zeggen, dat kinderen niet een rijke bron van blijdschap kunnen zijn - zeker! Maar de levensgemeenschap van man en vrouw moet in voor- en tegenspoed, in lijden en vreugd, in ziekte of gezondheid, met of zonder kinderen, de bron van geluk zijn! Anders kunnen wij evengoed met andere(n) man of vrouw getrouwd zijn. Adam had Eva lief, omdat het Eva was, Izaak Rebekka, omdat het Rebekka was; Jakob Rachel, omdat het Rachel was, enz. Zo ook leren wij elkaar in de persoonlijke bewustheid liefhebben of niet.

De liefde van man en vrouw

Dan gaat het niet om dit of dat, maar dan hebben wij hem of haar lief. Dan gaat ons hart en onze ziel open voor de ander. Om die huwelijksliefde gaat het in deze twee-eenheid. Dan hebben wij elkaars hart, dat wij elkaar vrijwillig geven. En die vrijwilligheid geschiedt door de liefde. Dan gaat het. Anders niet! Liefde is openheid, liefde gaat open en liefde gaat vrijwillig open, waarin steeds grotere diepten van waarachtige gemeenschap ontsloten worden. Zo alleen staat ook de lichamelijke eenheid op zulk een hoogte, dat wij deze niet zullen neertrekken.

De liefde denkt geen kwaad, zoekt zichzelf niet, en wordt steeds schoner, hoe meer ze beproefd wordt. Daarin worden schatten ontsloten, die niet ophouden, omdat die liefde wederkerig is. Waarop het hier aankomt is dit, dat het waarlijk twee personen zijn, die iets eigens hebben. Er zijn mensen, die immer een ander napraten, nadoen en het met de laatste spreker eens zijn. Juist dat eigene staat het huwelijksgeluk niet in de weg, maar bevordert het buitengewoon. Daarom is het nodig in uw leven te wachten op die man, op die vrouw, die God u met eigen hand toebrenkt, die voor u 'bestemd' is in de diepste zin van het woord. Liefde zoekt het voorwerp van die liefde, maar ontvangt in die liefde wederliefde. Het is een verschraling van het leven, wanneer die liefde niet ten volle wordt beantwoord.

Om die huwelijksliefde mag gebeden worden. Die liefde mag ook begeerd worden, moet ook omgevochten worden. Oppervlakkigheid en vervlakking van het leven is ook in onze gejaagde tijd zulk een groot gevaar. Het gaat hier om ziele-éénheid. En ziele-éénheid moet gevormd en onderhouden worden. Wij kunnen uiterlijk zo goed met elkaar omgaan, terwijl juist deze hartsgemeenschap, ziele-éénheid wordt gemist of veel te weinig beleefd. Daarin zijn hoogte- en dieptepunten. Het vlot soms en soms gaat het weer niet. Toch mogen man en vrouw niet aflaten om deze gemeenschap te zoeken, omdat ook hier geldt, dat de wonderen van deze gemeenschap weer openbloeien, waar door zielearbeid deze ziele-éénheid weer wordt verkregen. Deze liefde richt zich op de *gehele* man, op de *gehele* vrouw! Deze oneindige gevarieerde huwelijksliefde bot uit en groeit, waar de voedingsstoffen aanwezig zijn. Gelukkig gaat deze liefde niet op in de geslachtelijke omgang, want dan zou deze liefde niet gekend worden door verloofden en oude mensen. De ontluikende liefde in twee jonge mensen, die elkaar trouw beloofd hebben in de verloving kan als een knop zijn, die opengaat en die geur verspreidt. Maar niet minder kan de gelouterde liefde van twee oude mensen ons stil maken, wanneer zij tot hoge leeftijd gekomen kinderlijk aan elkaar verknocht zijn en blijven.

Geborgenheid in Christus

Laat niemand denken dat dit geïdealiseerd is, met voorbijzien aan de schrikkelijke werkelijkheid der zonde. Juist het zo stellen zoals de Schrift deze zaken stelt, doet ons temeer schuldig staan, dat wij zo iets gaafs, zo iets reins, zo iets schoons, zo iets verhevens door onze zonden bederven! Dank zij Gods algemene gunst zijn er vele mooie dingen! Alles echter deelt in de verdorvenheid van de menselijke natuur. Ook waar de Heere die verdorven natuur door Zijn Heilige Geest in beginsel vernieuwt, blijft de zonde besmettend werken. Daarom is het volmaakt geluk niemands deel op aarde. Waar de hoogste vreugden worden doorleefd, worden ook de grootste smarten ervaren. Smarten over onze zonden, leed en mishagen, dat wij God vertoornen door onze zonden. Zal er een waarachtige Schriftuurlijke beleving zijn van deze twee-eenheid, dan moet er een samenstemmen zijn in de kennis van onze zonden en zondigheid. Wij kunnen elkaar genegen zijn, er kan harmonie zijn, er kan aanvulling zijn, enz. enz. zonder dat man en vrouw elkaar verstaan in het stuk der zonde. Over deze geestelijke eenheid heb ik reeds geschreven, daarom ben ik hier kort.

Maar dit worde met nadruk herhaald: Indien wij niet hebben leren knielen voor God en niet samen hebben leren buigen voor Zijn Woord en niet verstaan wat de Heilige Geest in een zondaarsziel werkt aan verslagenheid, verootmoediging, bekering, geloof, dan zijn en blijven wij in een zeer gewichtig punt vreemdelingen voor elkaar. Zij, die het wondere voorrecht smaken, dat zij elkaar lief hebben in de Heere, zullen de eersten zijn, om dit te beamen. Maar niemand mene, dat waar, echt geloofsleven zonder meer de basis is voor het huwelijksleven. Het één (geestelijke overeenstemming) mag het andere (waarachtige natuurlijke liefde) niet uitsluiten en behoeft gelukkig ook niet. Dubbel gelukkig - nee pas *echt* gelukkig zijn die man en vrouw, is die twee-eenheid, waar deze gemeenschap wordt gevonden!

*Eén in liefde tot God in Zijn werken.
Eén in liefde tot de Heere Christus.
Eén in het geliefd zijn in Hem.
Eén in liefdesleven, in liefdesgemeenschap,
maar ook één in de kennis van hun zonden.*

‘Deze twee zullen tot één vlees zijn’. ‘Deze verborgenheid is groot, maar ik (Paulus) zeg dit ziende op Christus en op de gemeente’. Deze liefde tussen man en vrouw is een afbeelding, een flauwe afbeelding van deze geweldige geborgenheid, dat Christus vlees is geworden, om Zich door het geloof met zondaren te kunnen verenigen. Waar deze overweldigende werkelijkheid wordt doorleefd, roept het hart uit: Vlees van Zijn vlees en been van Zijn gebeente.

*Zet mij als een zegel aan Uw hart,
Als een zegel op Uw arm.
Want de liefde is sterk als de dood,
De ijver is hard als het graf,
Haar kolen zijn vurige kolen,
Vlammen des HEEREN!
Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen
Ja, de rivieren zouden ze niet verdrinken
Al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde
Men zou hem ten enenmale verachten!*
Hooglied 8 : 6 en 7

‘Daarom zult gij ook niet twijfelen, of de huwelijke staat behaagt aan God den Heere, overmits Hij Adam zijn huisvrouw geschapen, zelf toegebracht en hem tot een huisvrouw gegeven heeft; daarmede betuigende dat Hij heden ten dage aan een iegelijk zijn huisvrouw als met Zijn hand toebrengt’. ‘Daarom heeft ook de Heere Jezus Christus die zo hoog geëerd, met Zijn tegenwoordigheid, giften en wondertekenen te Kana in Galilea, om daarmede te betuigen, dat de huwelijke staat behoort eerbaar gehouden te worden bij allen, en dat Hij de getrouwen altijd Zijn hulp en bijstand wil bewijzen, ook wanneer men zulks allerm minst verwacht’.

Huwelijksdag en huwelijksleven

Uit de inzetten en instellingen van het huwelijk worden enkele conclusies getrokken. *'Daarom zult u niet twijfelen'*! en: *'het huwelijk behaagt God'*. Daarom zult u niet twijfelen of de huwelijke staat behaagt aan God de Heere. Het behagen van God wordt over het te sluiten huwelijk uitgesproken. Deze passage is vooral bedoeld tegenover Rome en de Wederdopers. Vandaar dat de opstellers eerst uit het Woord Gods de instelling van het huwelijk met kracht geleerd hebben en dan de praktische conclusies voor het bruidspaar trekken.

Reeds eerder schreven wij over de Roomse degradatie van het huwelijk. Rome ontkent ten stelligste, dat zij het huwelijk minacht en wijst er op, dat zij het huwelijk juist tot sacrament heeft verheven. De bewijzen uit de Heilige Schrift daartoe ontbreken: alleen verwijzen de Roomse apologeten naar Ef. 5:25. Maar wat de Schrift niet leert, leert de traditie, die eveneens goddelijk gezag heeft. Dit verwerpen wij ten enenmale, omdat de Heilige Schrift voor ons de enige kenbron van de Waarheid is. Hoewel Rome het huwelijk enerzijds tot sacrament verheft, wordt het anderzijds gedrukt door het verbod aan de geestelijken om te huwen. Tot welke misstanden en wantoestanden dit in de loop der eeuwen onder de geestelijken heeft geleid, laten wij nu rusten; wij nemen aan, dat deze wantoestanden nu tot het verleden behoren. De reformatoren hebben met deze inzetten van mensen gebroken en met kracht het Gode behaaglijk karakter van het huwelijk geleerd. Wat vooral Luther daarover van de zijde van Rome heeft moeten horen en de strijd die hij daarvoor heeft moeten voeren en de geschriften, die hij heeft uitgegeven, dat alles laat ik hier rusten.

Het huwelijksformulier richt zich hier niet alleen tegen Rome, maar ook tegen de Wederdopers. Hoe uiteenlopend in gedachtegang, toch zijn er overeenkomsten, in dit geval één in de niet volle waardering van het huwelijk. Wij zien hier telkens weer de door God gewilde spanning: in de wereld, maar toch niet van de wereld, doorbroken. Maar luisteren wij weer naar de Heilige Schrift. Aartsvaders, profeten en apostelen (niet allen) waren gehuwd. Denk aan Henoch! En Henoch wandelde met God, nadat hij Methusalach gewonnen had, drie honderd jaren; en hij gewon zonen en dochteren. Henoch dan wandelde met God (Gen. 5 : 22 en 24a). Vóór alle dingen moet het *'godebehaaglijk'* karakter van het huwelijk vaststaan. Daarvan moeten de getrouwden op hun huwelijksdag overtuigd worden. En het is waarlijk niet overbodig.

Het: *'Gij zult niet twijfelen'* moet niet alleen op de huwelijksdag worden gehoord, maar ook in het gehele leven! Wie twijfelt er nu op de huwelijksdag? Wie gelooft dan niet, dat men voor elkaar bestemd is? Maar de opstellers rekenen niet alleen met de huwelijksdag, maar ook met het huwelijksleven, niet alleen met de vreugde van de huwelijksdag, maar ook met de huwelijksnood, die er op volgen kan. Niet alleen met de idylle van de bruiloft, maar ook met de ontzettende macht van de zonde. Wanneer het formulier met kracht uitspreekt: *'Gij zult niet twijfelen'*, dan wil dit dus zeggen, dat er hier en daar getwijfeld wordt. Misschien zegt iemand: Zouden wij wel door God zijn samengebracht? Of: heb ik er wel goed aan gedaan te trouwen? Wanneer ik ongetrouwd gebleven was, zou ik dan de Heere niet beter kunnen dienen dan nu? Zou ik dan misschien de Heere gevonden hebben? Dan zou dit anders zijn en dat anders zijn enz.

Hoort het: *'Gij zult niet twijfelen of de huwelijke staat behaagt aan God de Heere'*! Het huwelijk *als instelling en inzetten* is geen sta-in-de-weg voor de vreze Gods! Wanneer en waar dit het wel is, is dat door je zonden en ongerechtigheden, waarvan je je te bekeren hebt. Daarom leef in de huwelijke staat voor *'Gods aangezicht'* en zult u of jij dit niet kunnen, dan levend uit Hem, Die het huwelijk heeft ingezet. Dan zal je leven een biddend leven zijn. Want het huwelijk behaagt aan God de Heere, maar onderzoek biddend voor Gods aangezicht met je man of vrouw of je huwelijk God behaagt. Wanneer er iets teer ligt dan is het gebedsleven. Hierop komen wij nog terug.

Maar hier zij reeds gezegd: Alles, wat het gebedsleven verhindert is een waarschuwend vinger-opgeheven door God, wien het huwelijk en het huwelijksleven wel behaagt, maar, wien niet uw zonden behagen, integendeel, die mishagen Hem zeer!

God bracht Adam zijn huisvrouw toe (nadat Hij ze eerst geschapen had) en gaf haar aan hem. Daarmede betuigend, dat Hij nog heden ten dage aan een ieder zijn huisvrouw gelijk als met Zijn hand toebrengt. Reeds eerder hebben wij uitvoerig geschreven over dit toebrengen van God, daarom doen wij dit hier kort. De leidingen van God zijn vele in ons leven, mits wij maar opmerken. En, zoals de psalmist zegt, een kinderlijk hart hebben ontvangen om nederig naar Hem te vragen en ons door Zijn hand te laten leiden. Aan hen betoont de Heere Zijn welbehagen. Want de stormen des levens rukken aan deze zekerheden! Daarom is het goed in dagen van huwelijksleed en huwelijksmoeiten de wegen te overdenken, waarlangs de Heere ons geleid heeft. Daarom is het goed om 's Heeren hand op te merken vanaf de eerste ontmoeting en de groeiende zekerheid in de harten gade te slaan, totdat het gebed der gemeente is begeerd en de wens te kennen gegeven wordt om het huwelijk voor Gods aangezicht te laten bevestigen.

Nogmaals wonderheerlijk is het om uit des dienaars mond te horen: 'Gij zult niet twijfelen'! Maar het is nodig, dat deze werkelijkheid ook telkens weer bevestigd wordt in het huwelijk: God heeft ons samengebracht, ook wanneer wij staan aan het graf van ons kind, ook wanneer wij ons te verootmoedigen hebben over onze zonden, ook wanneer... en vul nu zelf maar in! 'Die, hoe het ook moog tegenlopen, gestadig op Zijn goedheid hopen'. Daarom heeft ook de Heere Jezus Christus die zo hoog geëerd... Hier volgt de aanwezigheid van de Heere Jezus op de bruiloft te Kana in Galilea.

Voortdurende huwelijksbegeleiding

Hier is de tweede conclusie: Het eerste '*daarom*' brengt ons de instelling van het huwelijk, het tweede '*daarom*' brengt ons tot de aanwezigheid van Jezus op de bruiloft, om ons daarmee te leren dat het huwelijk door de Heere niet alleen is ingesteld, maar ook voortdurend met Zijn verzorging wordt begeleid. Dat Hij dit juist dan toont, wanneer wij in de grootste verlegenheid zitten! De geschiedenis is bekend (Joh. 2:1-12). Er is een bruiloft in Kana. Jezus en Zijn discipelen zijn ook genodigd. Terwijl de uitnodigen worden verzonden, wordt ook aan Jezus gedacht, en ook aan Zijn discipelen. Gezegend dat bruidspaar, dat Hem niet voor de vorm, maar uit behoefte nodigt en zonder Hem het huwelijk niet durft in te gaan! Is Jezus op jullie huwelijksdag geweest? Waren en zijn Zijn discipelen de graag geziene gasten? Wordt Jezus genodigd op jullie bruiloft jonge mensen? Hoevele bruiloften vloeken met de kerkelijke huwelijksbevestiging? Op hoeveel bruiloften is Hij voor de vorm genodigd, waar - als Hij er kwam - geen plaats voor Hem zou zijn, omdat niemand op Zijn komst gerekend had?

Jezus genodigd. En Hij kwam! Waar Hij in waarheid genodigd wordt, komt Hij nog! En brengt Zijn discipelen mee. Deze geschiedenis wordt hier aangehaald om te laten zien, dat Jezus de huwelijke staat zo hoog eert. Hij is tegenwoordig en Hij wil blijven. Hij wil wonen en regeren in je huis. Wee het huis, waar gebeden wordt... dat Hij vertrekt! Is deze Gast jullie aangenaam of onaangenaam? Hij wil blijven in jullie woonkamer, in jullie werkplaats, in jullie slaapkamer, ja overal waar je bent en heengaat. En die tegenwoordigheid van Jezus heeft ten doel te eren, te helpen, bij te staan en wonderen te doen. Want juist daartoe was Hij gekomen, opdat Zijn discipelen in Hem zouden geloven. Daartoe komt Hij nog, opdat u door Zijn tegenwoordigheid, giften en wondertekenen, hulp en bijstand in Hem zou geloven!

Och, in Kana was geen wijn meer. Groot was de verlegenheid. Maria maakt Jezus er op attent: Zij hebben geen wijn. Jezus wijst niet af, maar neemt Maria's zorgt over en helpt wonderbaar. Hij zorgt voor wijn. Voor wijn vraagt je? Ja, voor wijn! Opdat u zou leren om voor *alle* dingen uw knieën te buigen. Wat is dat groot, wanneer gehuwden en verloofden Hem in *alle* dingen erkennen en nodig hebben! Jezus' aanwezigheid daar en hier wil het huwelijk eerbaar houden. Denk eraan gehuwden en verloofden, dat Hij overal tegenwoordig is en je ziet, waar mensen je niet zien. Je ligt geknield op je huwelijksdag voor 's Heeren aangezicht. Is dit de eerste of de laatste keer geweest, dat je knielde, niet alleen, maar samen?

Hulp en bijstand

Jezus' aanwezigheid wordt door velen als een domper op alle feestvreugde gevoeld. Zou dat in Kana ook zo geweest zijn? Nee, Hij veroordeelt de levensvreugde niet. Integendeel Hij wil ze heiligen door Zijn tegenwoordigheid. Dan worden de weldaden Gods herdacht en blij gevierd. Vier uw vierdagen, maar zó, dat u het doet als in Zijn tegenwoordigheid! Wat zouden de bruiloften hier en daar veel hoger peil hebben, wanneer dit werd bedacht? Jezus' tegenwoordigheid heeft ten doel ons te leren, dat Hij de gehuwden altijd Zijn hulp en bijstand wil bewijzen, ook wanneer men zulks allerm minst verwacht. Welk een troostrijke belofte! Hulp en bijstand. Hij staat met Zijn hulp vlak bij je. Merkt je Hem niet op? Waarin hebben wij geen hulp nodig? Wij, die afhankelijk zijn van ogenblik tot ogenblik.

Hulp in de moeilijke levensomstandigheden, die komen.

Hulp in de onzekere toekomst.

Hulp in gevaren.

Hulp in ons huwelijk.

Hulp in het dienen van elkaar.

Hulp in de zelfverloochening.

Hulp in het dragen van elkaar lastigheden en verkeerdheden.

Hulp in de geestelijke noden.

Hulp in onze verlorenheid.

Hulp in de diepten van ons verderf.

Hulp in de hardheid en ongebrokenheid van het hart.

Hulp in het ontbreken van schuldbesef.

Hulp, almachtige hulp in de verlossing door het bloed en de Geest van Christus.

Hulp in de dagelijkse noden.

Vanwaar die hulp? Van Hem, Die het huwelijk heeft ingesteld, en Die Zijn hulp en bijstand altijd wil bewijzen, ook wanneer men zulks *allerm minst* verwacht! Hij verleent bijstand. Hij wil bij je komen staan, wanneer je dreigt neer te zinken en het kruis je te zwaar is. Hij doet Zijn ondersteunende kracht ervaren, wanneer je gaat door afgronden en langs ravijnen. Wanneer je gaat door rivieren, de wateren zullen je niet overstromen, wanneer je door het vuur gaat, je zult niet verbranden, de vlam zal je niet aansteken. Ik zal bij je zijn! Ja zalig hij, die in dit leven Jakobs God ter hulpe heeft. Zalig, wie deze hulp van Hem verwacht en ervaart. Hier uitgeholpen, daar doorgeholpen. Hier verkwaakt, daar gesterkt. Waarom? Niet om ons, maar ons Zijns groten Naams wil, opdat Hij verheerlijkt zou worden in Zijn inzettingen.

Die hulp en bijstand wil de Heere *altijd* bewijzen! Altijd! Is dat niet te veel? Wanneer je meent dat de Heere alleen maar helpt zo nu en dan, mag je zich wel eens onderzoeken. Hoe ver leeft je dan van de Heere? Nee Hij wil Zijn hulp en bijstand *altijd* bewijzen. Het is maar de vraag of wij er altijd van gediend zijn, of wij die hulp en bijstand altijd nodig hebben? Onderzoek je zelf maar eens, hoe het hiermee staat. Leeft je met de Heere?

Gelukkig de man en de vrouw, die uit de hand van de Heere leven bij de dag, waarin de wonderen zich steeds vermenigvuldigen. Ook hier is de godzaligheid tot alle dingen nut. Met hoeveel schuld staan wij hier allen? Hoeveel ongeloof en kleingeloof is er niet, zelfs daar, waar de wonderen van God zich vermenigvuldigd hebben? Hoeveel keren is het niet: Toen heeft de Heere geholpen, maar nu...? Hoeveel donkerheden en raadselen zijn er niet? Nee, Gods hulp en bijstand nemen de moeiten en het verdriet vaak niet weg, maar Hij zendt ze juist, opdat wij ze in Zijn hand zouden geven. Alles heeft zin! Ja, het leven heeft zin met alles wat ons daarin overkomt. Mits dit leven verloren is en wordt aan Christus, die het Leven is. Dit leven, ook het huwelijksleven is een gestadige dood. Maar in het doopformulier is reeds gebeden, 'dat wij het getroost om 's Heeren wil mogen verlaten'. Om Uwentwil getroost, Heere. Dan rijst de moed weer op, dan wordt de kracht vernieuwd, dan gaan wij weer voorwaarts en verstaan, dat de Heere in dit moeilijk leven Zijn volk en erfdeel nooit zal begeven.

Deze hulp en bijstand wil de Heere ons bewijzen, ook wanneer wij zulks allerminst verwachten. Ja, de Heere is een verrassend God! 'Eer zij roepen, zal Ik antwoorden'. De moeilijkheden stapelen zich op. Je ziet geen uitweg meer. En zie, eer je nog tot God kon vluchten, was daar de uitkomst. Waar alles je in de weg staat. Hem staat niets in de weg! Zulke verassingen wil de Heere nu de gehuwden schenken. Waarom? Omdat zij het verwachten? Nee, ook wanneer men zulks allerminst verwacht. Waarom dan? 'Omdat de huwelijke staat God behaagt', dat wil zeggen, wij komen in het vrije welbehagen, in de loutere goedertierenheden van God terecht. Och, wanneer het eens van ons vragen en van ons verwachten moest komen, dan zou het nooit gebeuren.

Zo blijven dan beide zaken staan èn in de Schrift èn in de ervaring: 'Op uw noodgeschrei deed Ik grote wonderen' en: 'eer zij roepen zal Ik antwoorden'. Deze zaken belooft de Heere de getrouwden op hun huwelijksdag. De bruiloft in Kana in Galilea was op een kritiek punt gekomen en zie: onverwacht en ongedacht en ongevraagd gaf de Heere uitkomst. Laat het ons allen tot lering, vermaning en vertroosting zijn!

C. Oorzaken van het huwelijk

Na de inzetting van het huwelijk behandeld te hebben, willen wij nu overgaan tot de bespreking van de oorzaken van het huwelijk.

'Maar opdat ge in deze staat godzalig leven moogt, zo zult gij, ten anderen weten, de oorzaken, waarvoor God de huwelijke staat heeft ingezet. De eerste oorzaak is, dat de een de ander trouw zou helpen en bijstaan in alle dingen, die tot het tijdelijke en eeuwige leven behoren. De andere, opdat zij hun kinderen, die zij krijgen zullen, in de waarachtige kennis en vreze Gods, Hem tot eer en tot hun zaligheid opbrengen. De derde, opdat een iegelijk, alle onkuisheid en boze lusten vermijdende, met een goede en geruste consciëntie moge leven. Want om hoererij te vermijden, zal een ieder man zijn eigen vrouw hebben en iedere vrouw haar eigen man. Alzo, dat allen, die tot hun jaren gekomen zijn en de gave der onthouding niet hebben, naar het bevel van God, verbonden en schuldig zijn, zich tot de huwelijke staat, naar Christelijke ordening, met weten en wil van hun ouders; of voogden en vrienden, te begeven, opdat de tempel Gods, dat is, ons lichaam niet verontreinigd worde, want zo iemand de tempel Gods schenkt, dien zal God schenden.'

Deze passage brengt ons bij de oorzaken van het huwelijk. De inzetting is uit de Heilige Schrift aangetoond, nu komen de oorzaken ter sprake.

Kort gezegd zijn de oorzaken deze:

1^e de arbeid

2^e het huisgezin

3^e het seksuele leven

Eerst oorzaak: de arbeid

'Opdat de een de ander trouw helpe en bijsta in alle dingen, die tot het tijdelijke en eeuwige leven behoren'. Hierover zullen wij kort zijn, omdat dit zijdelings reeds eerder ter sprake kwam. Vooral bij het gedeelte, dat God Zijn hulp en bijstand altijd wil bewijzen, ook wanneer men zulks allerminst verwacht en de passage, dat Eva voor Adam tot een hulp geschapen is. Uit de hulp en bijstand (door de Heere de gehuwden toegezegd) volgt de roeping van de gehuwden elkaar trouw te helpen. Dat is het scheppingsdoel. Adam en Eva moesten elkaar helpen en bijstaan. Zij waren geschapen om heerschappij te hebben voor al het geschapene. Zij zijn dus in de eerste plaats voor elkaar geschapen! Dat is zeer belangrijk en niet vanzelfsprekend.

De Roomse theologen stellen de tweede oorzaak (de vorming van het huisgezin en het verwekken en ontvangen van kinderen) op de eerste plaats. Dat hebben onze vaders niet gedaan en terecht. Alle nadruk valt allereerst op de hulp en bijstand der gehuwden. Dat de man zonder de vrouw niet compleet is, daarover schreven wij reeds. Dat ze elkaar in alles aanvullen, daarover schreven wij ook. Hier wordt op grond van de Schrift gesteld de noodzakelijkheid van de samenleving van man en vrouw. Zij staan in een verbond, sluiten een bondgenootschap en moeten nu samen de strijd des levens strijden. Want het paradijs is weg en de doornen en distels zijn er om onze zonden. Schouder aan schouder moet deze strijd gestreden worden. Samen de moeiten des levens gedeeld, de smarten gedragen, de vreugden doorleefd.

Leven in het licht van de eeuwigheid

'Helpen en bijstaan'. Dat veronderstelt zwakheid en hulpeloosheid. De strijd (heeft niet de mens een strijd op aarde?) heeft zijn hoogte- en dieptepunten. Welnu man en vrouw moeten weten niet alleen, *dat* er wat is, maar ook *wat* er is! Wie zich afsluit en opsluit, bezondigt zich aan de wil des Heeren. En hoe goed is een woord op zijn tijd! Juist ook in deze dingen geldt de waarschuwing tot gehuwden: Pas op voor vereenzaming in het huwelijk, die soms tot vervreemding leiden kan. Elkaar *trouwelijk* helpen en bijstaan. Dat is wel eens omschreven als "liefde op de lange baan". En die trouw moet blijken in de dingen van het tijdelijk leven. Hier wordt niets uitgezonderd, omdat de Heere recht heeft op de mens in zijn totaal bestaan. Hier zouden vele behartigenswaardige wenken te geven zijn, die voor deze plaats ongeschikt zijn. Maar laat de liefde tot elkaar hier de helpende en steunende kracht zijn.

Hier wordt de hoogmoed tot aan de grond verbroken en zal de liefde, zal de ootmoed, zal boven en voor alles het gebed het samenleven leiden in al de verhoudingen, waarin de Heere ons plaatst. Daartoe heeft men zich op de huwelijksdag bereid verklaard. Welnu het huwelijk is de leerschool om dit ook metterdaad te beoefenen. Daardoor zal voorkomen worden, dat de man een kostganger is van zijn vrouw en omgekeerd de vrouw een slaaf is voor en van de man! Elkaar helpen en bijstaan ook in de dingen, die tot het eeuwige leven behoren. *'De dingen van het tijdelijke en eeuwige leven'* worden hier niet gescheiden. Wij staan met ons gehele leven onder het licht van de eeuwige God, die Zich in Christus heeft geopenbaard. Daarom is de arbeid (de gewone dagelijkse arbeid) van elkeen, die met de eeuwige God in aanraking gekomen is, godsdienst. Dat neemt de spanning van het tegenwoordige van deze wereld het toekomstige leven niet weg. Integendeel, dat wordt maar al te smartelijk in de harten van allen, die God vrezen ondervonden.

Dat vindt niet zijn oorzaak in de schepping en het geschapene, maar in de zonde, die zich als macht manifesteert in deze wereld. De tijdelijke dingen mogen zwaar volgen, mits ze maar gezien worden in het licht van de eeuwigheid.

'In de eeuwige dingen'. Dat is alles wat met de dienst des Heeren in bijzonder verband staat. Wanneer er in één dingen gelogen wordt en wij allen in de schuld staan, dan in deze zaken! Hoevele mannen en vrouwen zijn niet totaal vreemdelingen voor elkaar in de eeuwige dingen? Nee wij kunnen elkaar niets geven, maar dat zal juist de nood zijn tot God en niet de verontschuldiging. God voor wiens aangezicht het huwelijk gesloten is, binde dit maar op de harten! De Heilige Geest sceppe maar veel heilige verontrusting in deze zaken en drijve maar uit. Ach, hoeveel mannen staan hierin schuldig? Van hoeveel vrouwen - om bij deze 'uiterlijke' zaak maar te blijven - wordt de klacht vernomen, dat de man nooit op de kinderen wil passen, zodat de vrouw niet of sporadisch naar de Kerk kan gaan. Hoevele mannen zijn sta-in-de-wegs voor hun vrouw en omgekeerd? Hoevele blussen en tegenstaan van de Heilige Geest, waar de gemeenschappelijke bede om levendmaking en verlevendiging door die Geest moet zijn? Niet onzer staat hier onschuldig! Het moge uitdrijve tot de Heere, die het wonder doet doorleven, dat onze overblijvende zonden en gebreken door Zijn lijden en sterven bedekt zijn.

Tweede oorzaak: het huisgezin

'De andere, opdat zij hun kinderen, die zij krijgen zullen, in de waarachtige kennis en vreze Gods, Hem ter eer en tot hun zaligheid opbrengen'. Hier komt het huisgezin in het zicht. Na de instelling van het huwelijk luidde in het paradijs het bevel: Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt u, vervult de aarde en onderwerpt haar. God bedoelt dus met het huwelijk de uitbouw en groei van het menselijk geslacht. Hij wil, dat de aarde vervuld en bewoond wordt. Daarom is de voortplanting van het menselijk geslacht gebod van God. Houdt dit vast, want dit is uiterst belangrijk bij de bespreking van allerlei vragen, die hier rijzen! Waar deze instelling niet meer wordt verstaan, daar komt de mens met zijn zelfbepaling aan bod, wat juist hier bij de wortel wordt afgesneden.

Verlangen naar de kinderzegen

Hier wordt gesproken van *'de kinderen, die zij krijgen zullen'*. Wanneer God ze ons zou willen schenken. Dat is een zegen! De Schrift laat ons overal prediken, 'dat kinderen een erfdeel des Heeren zijn' en 'de vrucht van de schoot een beloning is'. 'Gelijk de pijlen zijn in de hand van een held, zodanig zijn de zonen der jeugd. Welgelukzalig is de man, die zijn pijlkoker met dezelve gevuld heeft; zij zullen niet beschaamd worden, als zij met de vijanden spreken zullen in de poort'. Ps. 128. Vooral in Israël onder het Oude Verbond leefde de patriarchale en de familiale gedachte sterk, dat de geslachten moeten worden gebouwd en in stand gehouden. Israël leefde voor het nageslacht, ja leefde en zag reikhalzend uit naar het Kind, naar de beloofde Messias. En ook al waren de mannen en vrouwen niet uit de stam van Juda, dan nog was er de vurige begeerte naar kinderen, want er moest een volk zijn, dat de Messias begroette, wanneer Hij kwam. Vandaar dat ontroerend verlangen naar de kinderzegen. Vandaar die gebedsworstelingen om een kind. Denk maar aan Abraham en Sara, aan Izaak en Rebekka en aan Hanna.

Vandaar die ontroering, welke golft door de harten, wanneer het gezin werd gebouwd. 'Ik heb een man van de Heere ontvangen', roept Eva uit. En daarachter komen de moeders, die met smart kinderen ter wereld brengen en (naar het woord van Christus) de blijdschap smaken, omdat een mens ter wereld is gekomen en nu de vorige benauwdheid niet meer gedenken. Dat is de ouderweelde, die gesmaakt wordt bij de geboorte van elk kind. Ook hier werkt de vloek der zonde. Ook hier wordt 's Heeren Woord vervuld: 'Met smart zult gij kinderen baren', enzovoort. Dat mag ons bij elke geboorte wel opnieuw stilzetten! Het was niet nodig geweest. Het is om onze zonde. Gods Woord, ook Zijn straf wordt vervuld! Maar ook hierin wordt ervaren, dat Zijn barmhartigheden nog roemen in dit oordeel. Want de vloek en de smart mogen groot zijn, de blijdschap en de oudervreugde, die God als een zegening er bij schenkt, zijn nog groter.

Taak in Gods Koninkrijk

Christus heeft het leven van de vrouw uit slavernij en dienstbaarheid verlost. Daarom zegt de apostel: De vrouw zal zalig worden in kinderen te baren, zo zij blijft in het geloof, hoop en liefde en heiligmaking, met matigheid. Dit wil niet zeggen dat het ter wereld brengen van kinderen zaligmakend is. Dat zegt de apostel ook niet. Zo zij blijft in het geloof en liefde en heiligmaking, dan wordt zij zalig in het baren van kinderen. Dus wanneer die dingen er zijn dan ligt haar zaligheid in het baren. Wat in de oudheid haar nederige slavinnentaak was, dat verheft de apostel nu als een taak in het Koninkrijk Gods. Ook de vrouw kan zalig worden. Leiding geven mag zij niet meer. Dat heeft zij eenmaal gedaan en daarmee de man verleid. Maar uit het verderf, waarin zij zichzelf en haar man gestort heeft, kan zij verlost worden juist door het baren van kinderen. Daarin zal nu haar heerlijkheid liggen, want daardoor zal zij de moeder worden van de Zaligmaker, die haar verlost van het verderf.

Nu wordt haar de geweldige eer gegund om een mensheid te baren, die eenmaal de Zaligmaker op de nieuwe aarde verheerlijken zal. Dat is de Schriftuurlijke plaats van de vrouw. Dat is niet haar schande, maar haar eer, met alle smart vanwege de zonde eraan verbonden.

Het gaat om de Zaligmaker en nu deze verschenen is, om een volk, dat deze Zaligmaker kent. Dat elk ouderpaar dit verstond. Dit een hoofdlijn, die wij straks bij de opvoeding wensen door te trekken. Verstaat u nu, hoezeer de kinderloosheid als een vloek werd gevoeld in het Oude Testament? Men voelde zich als een dode, als een nutteloze. Ach, hoezeer is daaronder geleden! Bij Israël stond op de voorgrond de bouw van het geslacht. Vandaar het z.g. leviraatshuwelijk of zwagershuwelijk. Wanneer een man stierf zonder zonen te hebben nagelaten, was de in de leeftijd op hem volgende broeder verplicht te huwen met deze weduwe. De eerste zoon uit deze overledene geboren, gold als afstammeling van de overleden broeder, opdat zijn geslacht niet zou uitsterven. Onan vergreep zich aan deze goddelijke ordinantie en wilde zijn broeder geen kind verwekken. Daarom doodde de Heere hem (Genesis 38:8-9). In andere omstandigheden wordt deze zonde vaak nog bedreven, soms zonder de minste gewetenswroeging. Wee alle bedrijvers! Vaak wordt gesproken over onanie (zonde van Onan), maar de zonde van Onan is een ander kwaad onder de zon, waarvan de bedrijvers in en buiten het huwelijk hun straf niet zullen ontgaan! Israël kende de roep om het kind. Onze vaders nemen die over, maar stellen het toch als tweede oorzaak. Vandaar dat kinderloosheid in het licht van de gehele godsopenbaring wel een smart is, soms een ontzettend diepe smart is, maar geen openbaring van de vloek Gods is, geen schande is. Dit moge hier en daar, waar met deze dingen geworsteld wordt, tot troost zijn.

Evenmin als het leven van de ongehuwde nutteloos is, evenmin is het leven van kinderloze ouderparen zonder zin. Het zou een stuk van de levensvervulling en levensvulling missen, het leven heeft ten hoogste zeker zin, inhoud en doel! Laat het aan velen opgelegde kruis van kinderloosheid of het niet meer ontvangen van kinderen je onder de Heere brengen, die ook hiermee Zijn wijze bedoelingen heeft.

Efdeel des Heeren

'Opdat zij de kinderen die zij krijgen zullen in de waarachtige kennis en vreze Gods, Hem ter eer en tot hun zaligheid opbrengen'. Hier wordt dus gesproken van kinderen *krijgen*. Dat is zeer gewichtig. Steeds wordt hier onmiddellijk gerekend met God, van Wien men deze kinderen krijgt. Laat elke ouders de vragen, die hier rijzen, met Hem, die de kinderen geeft of onthoudt, bespreken! En dat met de ernst van de *vreze Gods*, die het huwelijksformulier kenmerkt.

Deze kinderen worden *gegeven* met al de verantwoordelijkheid, die ouders ook in dit opzicht dragen. Wat God geeft is goed! Wat de mens in handen krijgt, bederft hij! God wil, dat het menselijk geslacht gebouwd worde. Het gehele menselijk geslacht is als een boom, die moet uitgroeien. Daartoe moet en mag het huwelijk dienstbaar zijn. En zie nu de schrille tegenstelling! Ook hier wederstaat de zondige mens op allerlei manier de ordinantie van God. Wanneer de mens gaat rekenen en het geloof in de levende God versterft, is het huwelijk niet meer dienstbaar aan God en Zijn Koninkrijk, maar aan de mens, aan de zondige mens, met zijn eigen zelfzuchtige doeleinden. Dan wordt het aantal kinderen bepaald door de mens en niet door God!

Drievoudig aspect voor de opvoeding

‘Opdat zij hun kinderen in de waarachtige kennis en vreze Gods, Hem ter eer en tot hun zaligheid opbrengen’. De opvoeding van de kinderen wordt hier gesteld onder het drievoudig aspect: in de waarachtige kennis en vreze Gods, Hem ter eer en tot hun zaligheid. Wat wogen de eeuwige dingen onze vaders zwaar! Zeker wij vergeten niet, dat onze kinderen door de wereld moeten. Dat zij daartoe allerlei moeten leren, in ambacht, beroep en bedrijf. Dat vergaten onze vaders ook niet! Zij stonden met beide benen in de werkelijkheid. Maar voor onze vaders woog het zwaarder, dat de kinderen niet alleen door de wereld moeten, maar ook eruit moeten! Dat zijn velen in onze tijd vergeten! Zij zwoegen en ploeteren om hun kinderen een goede plaats in de maatschappij te verzekeren, maar veel verder reikt de blik niet. Daar komt bij, dat de maatschappij steeds ingewikkelder wordt. De wereld heeft immer een aftrekkende kracht van de dingen van Gods Koninkrijk. Dat wordt niet beter, maar erger. Alles is er op uit om de jeugd van de dienst des Heeren af te trekken. Een netwerk van bepalingen, examens, verordeningen omknelt steeds meer het maatschappelijk leven. Daarin zit ook een list van de vorst der duisternis. Hij is er op uit om een mens van de wieg tot het graf zo bezig te doen zijn met de dingen van deze wereld, dat er geen tijd overschiet voor God en Zijn Koninkrijk. Daarbij heeft de dienst des Heeren in ons niets mee. We zijn God kwijt en wroeten als mollen in deze aarde totdat wij er in vallen. Wij maken in onze van God vervreemde staat van de bijzaak hoofdzaak en van de hoofdzaak bijzaak.

Maar de Heere zegt tot iedereen: ‘Zoek eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid en alle dingen zullen u toegeworpen worden’, of wellicht beter vertaald: en alle dingen zullen u als een toegift worden. Is dat overgeestelijkheid, die geen rekening houdt met de praktijk en daarom ongeschikt maakt voor de praktijk? Wis en zeker niet! De wereld heeft nooit anders dan moeite en verdriet opgeleverd, ook toen het formulier werd opgesteld. Maar hier wordt geleefd uit de vreze Gods: De Heere *zal* voorzien! En waar die vreze Gods nog leeft, daar is de godzaligheid nog tot alle dingen nut, hebbende een belofte voor dit en het toekomstige leven! Nee, de vreze Gods maakt niet ongeschikt voor het gewone leven, maar *leeft* niet bij de dingen. De vreze Gods leeft bij de werkelijkheid der dingen, zoals Gods Woord ons leert. En het woord van God leert ons, dat wij de kinderen krijgen. Het zijn godsgeschenken! Het zijn panden, die de Heere ons leent! Hij is de wettige Eigenaar. Hij is onze Schepper en Formeerder. Hij geeft ook de kinderen ter leen, opdat wij-ouders-rentmeesters zouden zijn. Ten allen tijde behoudt Hij de wettige Eigenaar het recht om deze kinderen terug te vragen en terug te nemen. Ach, dat wij het bedachten? Wij zien het telkens gebeuren, dat God in de jeugd reeds het leven afsnijdt. Wij weten het wel, dat het gebeuren kan, maar *leven* wij er ook bij? Voeden wij zo in de laatste ernst van het leven onze kinderen op? Voeden wij ze op in de waarachtige kennis en vreze Gods, Hem ter eer en tot hun zaligheid? Wie hier ja zegt, zonder voor de Heere oprecht in de schuld te komen, kent zichzelf niet.

Opvoeden in het Woord

‘In de waarachtige kennis en vreze Gods’. Dat wil zeggen dat wij ze hebben op te voeden in het Woord. Zij moeten bekend gemaakt worden met God, Zijn Naam, Zijn wezen. Zijn gadeloze zondaarsliefde, maar niet minder met onze verdorvenheid. Met Zijn Christus, met de noodzakelijkheid van de bekering. En dat alles aangepast aan de leeftijd. Opvoeden is een moeilijke taak, een onmogelijke taak, een heerlijke taak! Welke vader en moeder staat niet telkens voor deze moeilijke taak? Hoe moeilijk is de taak der weduwen. Zij toch staan alleen voor deze ontzaglijke taak. Zij moeten vader en moeder tegelijk zijn. Wie is tot deze dingen in staat? Zij mogen inzonderheid bedenken, dat de Heere een Man der weduwen en Vader der wezen wil zijn. Laat de kerk de barmhartigheid juist hier beoefenen. Laat een ieder onzer zijn taak en roeping verstaan om te steunen waar en wanneer Het maar mogelijk is.

'In de waarachtige kennis Gods'. Nee, onze vaders waren geen verheerlijkers van het 'laat maar waaien'. Zij wisten zich geroepen om het volgend geslacht stevig te onderwijzen in het Woord. Ouders denk eraan, je bent geroepen je kinderen op te voeden in de waarachtige kennis van God. Waarachtige kennis, omdat God en Zijn Woord waarachtig zijn. Alle andere kennis, hoe belangrijk ook, verdwijnt! Daarom is het nodig dat onze kinderen van kindsbeen de Schriften weten, die wijs maken tot zaligheid. Daarom is het nodig, dat zij (zo mogelijk) op een goede christelijke school onderwezen worden. Daarom is het nodig, dat zij op de catechisatie trouw onderwezen worden. Is dat alles voldoende tot zaligheid? Waarom vraagt je dat? Om de door God verordene middelen na te laten of is het juist je vurige begeerte, dat de Heere deze opvoeding zal zegenen? Nee, zonder meer is dat niet voldoende, Nicodemus (de wetgeleerde in Israël) moest wederom geboren worden, wilde hij het Koninkrijk Gods zien, en dat geldt evenzeer van ons en onze kinderen. Maar daarin moest Nicodemus onderwezen worden, daarin moeten ook onze kinderen onderwezen worden. Niet alleen in de waarachtige kennis, maar ook in de vreze Gods! Nee, niet alleen het onderwijs voor het verstand, maar onderwijs geworteld in en opkomend uit de vreze Gods. Dat wil zeggen in leer en leven, in belijdenis en beleving, in handel en wandel. Daarom komt tot ons ouders de vraag: Vrezen wij God? Hoe zullen wij onze kinderen onderwijzen in de waarachtige kennis en de vreze Gods, indien wij zelf geen blijf geven, geen lust hebben om de Heere te vrezen? Daarom is de godzaligheid tot alle dingen nut. Wat ons zelf zwaar weegt, zal ons ook zwaar wegen voor de kinderen. Wee de ouders, die hiermede de hand lichten! Hoe bitter wreekt zich juist in onze tijd de opvoeding, door het gemis aan de vreze Gods!

Beginsel der wijsheid

Ook in de *'vreze Gods'*. Laten wij hiermee maar beginnen. Hoe menigmaal komt er van het huisonderwijs niets terecht? Hoe menigmaal komt de catechisatie achteraan? Hoe vele malen horen wij niet: mijn jongen heeft het zo druk, hij kan niet naar de catechisatie komen. Huiswerk, cursussen, enzovoort. Ach ja, zou die jongen of dat meisje ook nog tijd nodig hebben om te sterven? Ik schrijf dit niet uit ruwheid, maar met smart in het hart over zoveel, dat bedroeft in de ambtelijke ervaring. Hoevele ouders laten hun kinderen maar aan hun lot over en zeggen: hij of zij moet het zelf maar weten, moet zelf maar kiezen. Ja, zo wil de duivel het wel hebben! En waaruit komt dit alles voort? Omdat de vreze Gods ver weg is! Omdat de ouders zelf niet meer beven voor het Woord Gods! Daarom alle klachten over de jeugd van onze tijd zijn voor een groot deel te herleiden tot klachten tegenover de ouders zelf. De jeugd staat in de branding, inderdaad!, maar daarom hebben zij juist zo nodig de vaste vader- en moederhand.

Of er dan geen moeilijkheden zijn? Legio! Of er geen hardnekkige, wederspannige kinderen zijn? O ja! Kinderen die één doorlopende smart zijn voor hun ouders. David had zijn Absalom, Samuël zijn zonen, die het recht bogen en geschenken aannamen, enzovoort. Wie peilt het leed, dat hiervoor in stilte geleden wordt? Wie kent de smart van het ouderhart? Jongens en meisjes denk aan het gebod Gods: Eert uw vader en uw moeder met de belofte daaraan verbonden. In het onderhouden van Gods geboden ligt groot loon! Of er dan geen onverstandige ouders zijn? O ja! Ouders, die hun kinderen tergen en ze moedeloos maken. Gelukkig het huis, waar liefde woont en samenbinding is. Wie meent dat dit bovenstaande geschreven is uit bedilzucht, vergist zich zeer. Maar gedachtig aan het woord: *'De vreze des Heeren is het beginsel der wijsheid, alle die ze zoeken hebben goed verstand'*, mogen wij niet aflaten elkaar te wijzen op de eisen des Heeren, omdat Zijn eisen voor mensen, die ze niet volbrengen kunnen, even zoveel beloften worden, die in onze zwakheid worden volbracht. En zo iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, die een iegelijk mildelijk geeft en niet verwijt; en hij zal hem gegeven worden (Jacobus 1:5). Ouders ga in Gods kracht voort!

Van onschatbare waarde is de opvoeding naar het Woord! Menige brief uit Indië bevestigt de waarde ervan. De kampen hebben het geleerd, dat menige opvoeding door 's Heeren genade vruchten heeft gedragen. De Heere vraagt gehoorzaamheid en wil, dat wij de uitkomst aan Hem overlaten! Hem ter eer! Tot Gods eer opvoeden en niet tot onze eer! Eer is teer! De Heere is jaloers op Zijn eer. Dat wij dit niet zouden vergeten! Wij zouden bedacht zijn op de eer van Hem, die dit leven schiep. Hem ter eer, dus niet om ermee te pronken! Wij maken van alles wat niet God is, onze afgoden, zelfs van onze kinderen.

Gods eer en onze zaligheid

'Tot Zijn eer'. De uitbouw van het menselijk geslacht bedoelt dus niet in de eerste plaats de versterking van een volk, een maatschappij, een gezin, niet de oudervreugde, maar de eer des Heeren, die alles geschapen heeft tot de verheerlijking van Zijn deugden. God heeft alles gewerkt om Zichzelfs wil. 'Al Uw werken zullen U loven Heere!' Hem ter eer en tot hun zaligheid. In de eer des Heeren ligt de zaligheid van de mens. Duizelingwekkend worden hier de gedachten. Hem ter eer en tot hun zaligheid. Gods eer wordt verheerlijkt zowel in het behoud als in... de ondergang van uw kind. Maar Hij heeft geen lust in hun dood, maar dat zij zich bekeren zullen en leven. Maar ook dan, wanneer de lankmoedigheid Gods tot het uiterste wordt versmaad, zal de Heere verheerlijkt worden. Wee ons, wanneer onze kinderen in de dag des gerichtts tegen ons opstaan en ons verwijten zullen: U hebt er ons nooit van gesproken! Maar ook zalig wie het hier maar niet kan nalaten de troon der genade aan te lopen voor de kinderen: Heere aanschouw het verbond! Zalig wie in de kinderen de beginselen van de vreze des Heeren mag opmerken. Hoeveel leven uit (niet praten over) het verbond ligt hierachter. Onze vaders wilden niet alleen de hemel in. Dat klinkt tegenwoordig velen vreemd in de oren, die nog wel op de vaders roemen. Nee, zij leefden uit het verbond Gods en mochten hun kinderen werpen op de eeuwige trouw van God. Ouders, vanwaar de moed om anders kinderen ter wereld te brengen? Wanneer u niet zou weten dat de eeuwige God de geslachten omvat en uit die geslachten naar Zijn soeverein welbehagen roept, dan ware het beter geen nageslacht te hebben. Gevoelt jullie, welke ontzaglijke dingen hier op het spel staan? Hoor het ouders, daar is genadeloon! De Heere is een rijk God. Hij heeft meer dan één zegen. Worstel toch voort in de vreze Gods voor jullie kinderen. Hij gedenkt Zijner Verbond. Van Hem alleen is er verwachting!

3e oorzaak: het seksuele leven

'Opdat een ieder alle onkuisheid en boze lusten vermijdende, met een goede en geruste consciëntie moge leven. Want om hoererij te vermijden, zal een ieder man zijn eigen vrouw hebben en iedere vrouw haar eigen man; also dat allen die tot hun jaren gekomen zijn, en de gave der onthouding niet hebben, naar het bevel Gods verbonden en schuldig zijn zich tot de huwelijke staat, naar Christelijke ordening, met weten en wil hunner ouders, of voogden en vrienden, te begeven, opdat de tempel Gods, dat is ons lichaam, niet verontreinigd worde, want zo iemand de tempel Gods schendt die zal God schenden'.

Hiermede zijn wij genaderd tot de derde of laatste oorzaak. Deze is niet erg in trek bij de hoger- en lager geleerden. Vandaar, dat vele aanvallen op deze harde woorden geopend zijn. Vanwaar dit verzet? Wij zullen dit bij de bespreking nader zien. Als *oorzaak* voor het huwelijk is deze passage niet gelukkig. Immers het huwelijk is ingesteld in het paradijs. Toen was de mens nog niet gevallen in de zonde. Toen kon deze oorzaak nog niet gelden. Na de val echter wel. Daarop de opstellers van ons formulier het oog. Het maakt zakelijk geen verschil, maar formeel moest deze aanmerking toch gemaakt worden.

Bewarende kracht van het huwelijk

'Op een ieder alle onkuishuisheid en boze lusten vermijdende, met een goed en gerust geweten moge leven'. Hier wordt ons de *gevallen* mens (u en ik) voorghouden. En wij doen wel, wanneer wij ernstig luisteren naar deze harde, maar eerlijke woorden, die hier tot ons gesproken worden. Ook dit is onderwijs uit Gods Woord. Ook hier ademt het formulier de gedachten van de Schrift. Het huwelijk heeft een bewarende kracht. Als een van de weldaden belooft het huwelijksformulier de echt, omdat deze zegenende uitwerkingen heeft ten aanzien van het geslachtsleven. Opgenomen binnen de wanden van het God gewild huwelijk bewaart het voor veel.

'Onkuisheid en boze lusten'. Beide vallen onder de veroordelende kracht van de Gods wet. Boze lusten wijzen meer op de innerlijke verdorvenheid van het hart, gedachten en bewustzijnsleven. Zegt de Heere niet: 'Wie een vrouw aanziet, om haar te begeren, die heeft alrede overspel in zijn hart met haar gedaan'? (Mattheüs 5:28) Hier grijpt Christus de zonde tot in zijn wortel aan. De Wet is geestelijk! Hiertegen zal gestreden moeten worden in de kracht van de Geest!

Onkuisheid is de daad-in welke vorm ook. Alle onkuisheid is van God vervloekt, leert de catechismus. Hier wordt ons de *gevallen* mens getekend. Wat éénmaal scheppingsgave bij uitnemendheid was en in volkomen harmonie stond met de levenstaak en levensbestemming, is door de zonde verstoord. Laat niemand denken dat zolang deze bedeling duurt die harmonie ooit meer wordt terugontvangen. Er is een benadering mogelijk niet in eigen kracht maar door de Gods genade, die herscheppend vernieuwend werkt. Onze vaders waren geen idealisten, integendeel: mensen die met beide benen in de werkelijkheid stonden ja, wat meer is, zij luisterden naar het woord van God. Daarom leggen de opstellers de nadruk op de bewarende kracht van het christelijk huwelijk.

'Opdat een ieder alle onkuisheid en boze lusten vermijdende...' Is dat waar? Is het waar, dat alle gehuwden onkuisheid en boze lusten vermijden? Het ware te wensen! Dat dit niet zo is, is overduidelijk: Dan behoeft men nog niet in overspel of hoererij te leven om toch ook hier schuldig te staan! Een ieder steke de hand maar in eigen boezem en vrage zich af, of ook dit verborgen deel van het leven staat onder de tucht van de Heilige Geest? Dit neemt niet weg, dat de opstellers volkomen terecht opmerken dat het huwelijk onder andere ook deze zegen met zich meebrengt, dat het een genezende werking uitoefent. Wie zal de bewarende kracht van het huwelijk naar waarde schatten? Het bewaart veler leven voor verwildering. Laat niemand de conclusie trekken, dat het huwelijk alleen hiervoor is ingesteld. Dit is de *derde* oorzaak. Alles op zijn plaats! Maar ook niemand trekke hiervoor minachtend de neus op. Want de zegen van een goede en geruste consciëntie is groot. Het is een bron van kracht. Een kwade of niet geruste consciëntie dooft de energie en verlamt de spankracht van lichaam en geest. De onkuisheid ondermijnt de zedelijke volkskracht, stompt af voor alle geestelijke zaken, verruwt en verlaagt het leven. Er is geen rust in de consciëntie, maar een voortdurend knagend verwijt. Deze geruste consciëntie in het wettig gebruik van het huwelijk is een kracht van niet te onderschatten betekenis.

Reiniging en oefening

Deze weldaad mogen de gehuwden ondervinden, wanneer zij in de ordinantiën van God wandelen. Het Is een zegen voor het gezin, niet in het minst voor de kinderen uit dit huwelijk geboren, wanneer zij vanuit het ouderlijk huis het beeld van een gezond huwelijk het leven indragen. Helaas schijnen vele auteurs van boeken en andere volksoepvoeders schier alleen belangstelling te hebben voor het abnormale, verziekte huwelijksbeeld. Het zou beter zijn, indien zij hun aandacht richtten op het gezonde, gave huwelijk. Zij zouden onze jonge mensen geen kleine dienst bewijzen! Ook hierin laten boek en film niet na hun verderfelijke invloed aan te wenden onder het mom van realistisch, d.w.z. beantwoordend aan de werkelijkheid. Ontroerende en huiveringwekkende werkelijkheid! Men schuwe dergelijke boeken en films als de pest. Zij hebben hun duizenden verslagen. Daarom waarschuwen wij iedereen voor deze gevaren. Een geprikkelde verbeelding is een auto zonder remmen, die ongelukken maakt. Daarom moet om deze goede en geruste consciëntie (=het geweten) geworsteld worden. In de meest diepe zin van het woord is dit een consciëntie die besprenkeld is met het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, dat reinigt van alle zonden. Daarheen verwijzen wij ieder ook vanaf deze plaats in en buiten het huwelijk staande. Daarom zocht ook Paulus een ongerlijk geweten voor God en mensen te hebben. Hierin oefende hij zich. Een ieder, die weet van zonde en genade, weet ook van deze oefeningen.

Lessen uit 1 Korinthe 7

'Want om hoerij te vermijden zal een ieder man zijn eigen vrouw hebben, en een ieder vrouw haar eigen man'. Hier lezen we een nadere motivering van de derde oorzaak. Eerst is gesproken van onkuisheid en boze lusten, nu wordt de hoerij genoemd. Deze passage is een aanhaling uit 1 Korinthe 7:2: *'Maar om der hoerijen wil zal een ieder man zijn eigen vrouw hebben en een iedere vrouw haar eigen man'.* Wij doen goed ons voor ogen te stellen in welk verband de apostel dit woord spreekt. Hij zegt dit tot getrouwden, die onder bepaalde ascetische invloeden de neiging hebben zich aan elkaar te onttrekken. Daartegen waarschuwt de apostel en wijst op het lang niet denkbeeldig gevaar van hoerij. De lering van deze plaats is dus, dat de apostel zegt: overspannen onthouding kan (gezien de verdorven menselijke natuur) tot hoerij leiden. Daarom (om dat te vermijden) zal een ieder man zijn eigen vrouw hebben, en een iedere vrouw haar eigen man, d.w.z. in het huwelijk. Wij moeten goed voor ogen houden, dat de apostel in 1 Korinthe 7 niet spreekt over de *inzetting* van het huwelijk, maar over de bestaande huwelijken daar en toen in Korinthe. Dat wil allerm minst zeggen, dat 1 Korinthe 7 ons niets te zeggen heeft. Integendeel. Ook deze Schrift is van God ingegeven en is daarom nuttig tot lering, vermaning, enz. Toch is het noodzakelijk de achtergrond van dit hoofdstuk te zien.

Behalve het bovengenoemde (namelijk dat Paulus hier niet spreekt over de *inzetting* van het huwelijk, maar over bestaande huwelijken) moeten wij niet vergeten, dat Korinthe van die tijd berucht stond om de schrikkelijke ontucht, die daar welig tierde. Daarbij moeten wij bedenken, dat de christenen in Korinthe uit deze schrikkelijke zondige toestanden waren geroepen door de onweerstandelijke kracht van de Heilige Geest en ook daarna de littekenen en erfenis van deze zondige verhoudingen meedroegen in de gemeente. Vandaar dat hier en daar de zonde van hoerij in de gemeente voortwoekerde als een verborgen kanker en Paulus daartegen zo fel ingaat. Als reactie kwam er in de Korintische gemeente een groep die het huwelijk en alles wat met het huwelijk samenhang tot zonde verklaarde. Juist omdat de strijd van de tot God bekeerde Korinthiërs op dit terrein zo zwaar was, en juist omdat zij zelf in allerlei en ontucht hadden geleefd, was het zo nodig, dat deze aanvankelijke bekering over de gehele breedte van het leven zijn beslag kreeg. Welnu (wij tasten niet mis), wanneer wij veronderstellen, dat Paulus in 1 Korinthe 7 op ingekomen antwoordt. (1 Kor. 7:1).

Vergeten wij verder niet, dat de gemeente van Korinthe in een tijd van nood leefde. Daarop wijst de apostel uitdrukkelijk (1 Kor. 7:26). Dit zijn algemene opmerkingen, die ik niet steeds kan herhalen. En daarom wordt de lezer aangeraden dit goed in zich op te nemen, omdat in het vervolg telkens weer op dit hoofdstuk wordt teruggesproken. Vast staat dus, dat de apostel in 1 Korinthe 7:2 niet bedoelt te zeggen, dat het huwelijk om hoererij te vermijden is *ingesteld*, maar dat in *de bestaande huwelijken*, en in het bijzonder van hen, die *een algehele onthouding* in het huwelijk leerden, een ieder man zijn eigen vrouw zou hebben en omgekeerd. Mits wij dit verband kennen, zullen wij ook de bedoeling van de opstellers van het huwelijksformulier verstaan. Zij toch breiden deze tekst uit tot degenen die nog gaan trouwen. Lees maar verder: *'Alzo dat allen, die tot hun jaren gekomen zijn en de gave der onthouding niet hebben, naar het bevel van God verbonden en schuldig zijn zich tot de huwelijke staat te begeven'*.

Menigeen heeft zich aan dit woord gestoten. Waarom? Of er oorzaak is, zal blijken uit de verdere uiteenzetting. In deze passage komen we weer bij 1 Korinthe 7 terecht. Daar zegt de apostel: Doch ik zeg de ongetrouwden en de weduwen: Het is hun goed, indien zij blijven gelijk als ik. Maar indien zij zich niet kunnen onthouden, dat zij trouwen, want het is beter te trouwen dan te branden. Het is opmerkelijk, hoe openhartig de apostel de vragen (het geslachtsleven betreffende) met de gemeenteleden bespreekt. Dat wijs op een openheid en eerlijkheid, die te prijzen is. Hoe anders is de houding in de tegenwoordige tijd in de gemeenten. Nimmer zullen wij elkaar schade doen, indien wij deze vragen bij het licht van Gods Woord en geleid door Zijn Geest trachten te beantwoorden. In het missen van de gave der onthouding zien de opstellers een reden om het huwelijk aan te gaan. Is dat een schande? Is dat iets, waarvoor wij ons schamen moeten? Ja en nee. Ja, in zoverre het zich niet kunnen beheersen in regelrecht verband staat met onze diepe val in het paradijs. Nee, in zoverre ook het zich niet kunnen onthouden een gave Gods is. Hier ziet waarschijnlijk menigeen even op en vraagt: Is dat wel waar? Lees dan 1 Korinthe 7:7b: Maar een ieder heeft zijn eigen gave van God, de een wel aldus, maar de andere alzo.

Ieder zijn eigen gave

Hier wordt dus met andere woorden gezegd: De een heeft gave van de onthouding ontvangen, de andere de gave van het geslachtsleven. Beide zijn gaven van God!. Paulus acht de gave onthouding hoog, omdat voor hen, die arbeiden in het Koninkrijk Gods, dit minder belemmering met zich meebrengt. Paulus was zelf ongetrouwd en bewoog zich ook daarom gemakkelijk van de ene plaats naar de andere. Stel je voor dat deze reizende apostel, die zich dag- nog nachtrust gunde en bezwaard ging onder de zorgen van de vele gemeenten, ook nog de zorg had voor zijn vrouw en kinderen. Hoeveel minder zou hij hebben kunnen arbeiden. Daarom prijst Paulus zich gelukkig, dat hij de gave der onthouding heeft en zich ongestoord mag geven aan de dienst des Heeren. Daarop wijst hij in 1 Kor. 7 één en andermaal. Maar let wel op, dat Paulus het ongehuwd zijn *alleen* hoog aanslaat, wanneer men met de gave der onthouding de Heere alleen zoekt te behagen. Dit is een hoofdlijn, die wij straks bij de huwelijksroeping wensen door te trekken. Hoe hoog Paulus, in hoogste geestelijke verbondenheid met Christus staande in de nood ter tijden, de ongehuwde staat ook stelt, daarnaast stelt hij de gehuwde staat op gelijke hoogte. Een ieder heeft zijn eigen gave. Dus zich onthouden van het huwelijk en onthouden in het huwelijk vindt hij goed, dat is loffelijk, eerbiedwaardig. Maar staande in de werkelijkheid van het leven en kennende het zich niet onthouden als gave Gods raadt hij: *'Het is beter te trouwen dan te branden'*. Branden, dat wil zeggen door de begeerten des vlees tot kwade lusten ontstoken worden. Paulus had het graag anders gezien in die nood der tijden, maar het was niet anders. Welnu, dat zij trouwen! Maar dan om het huwelijk in ere en matigheid te gebruiken. Daarin zullen zij verdrukking hebben in het vlees.

Paulus wist, dat het huwelijk voor sommigen in plaats van een vergroting van de werkkraft, een vermindering van spankracht uitwerkte. Dat ligt niet aan het huwelijk (een inzet van God!) maar aan het gebruik ervan. Hij had in het leven gezien, dat velen de vaak ondragelijke spanning van vrouwen te hebben als niet hebbende (vs. 29) niet doorstonden, maar verslaptten en bijna al hun aandacht, belangstelling, tijd en krachten aan het huwelijk besteedden. Is het heden anders? Hoevelen die veel beloofden, verdrinken hier? Hoevelen laten zich door allerlei aftrekken van hun arbeid, waartoe zij in de eerste plaats geroepen zijn? Hoevelen zien het huwelijk als een interim gebeuren. D.w.z. als een instelling, die aan deze zijde van het graf blijft en daarom, gedurig door de Heilige Geest vermaand en onderwezen, dit dubbele leven in goede zin van het woord leven? Een ieder steke wederom de hand in eigen boezem. Want de christen die dit doorleeft, staat vaak in een geweldige spanning. Wij moeten maar niet pogen om uit deze spanning te komen. De Heere Jezus heeft gebeden, niet dat de Vader de Zijnen zou wegnemen uit deze wereld, maar dat Hij ze bewaren zou in de wereld van het boze. Zelfs de meest gelukkig getrouwde man of vrouw zal (zo hij of zij door de Heere is getrokken uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht), bij momenten, bij tijden doorleven: nee, ook hierin is de rust niet. Elders is de rust! Ook in de instellingen van des Heeren is een strijd!

Geestelijke spanning

Daarom komt tot ons allen de waarschuwing, dat wij in de instellingen des Heeren (waaronder het huwelijk) levend er niet bij zouden leven! Want de gedaante van deze wereld gaat voorbij, ook de gedaante van het huwelijk. Het is opmerkelijk, dat deze tekst juist in 1 Korinthe 7 staat. De ontzettende oorlogsjaren, die achter ons liggen, hebben kunnen leren de bedoeling van de apostel Paulus. Hebben vooral zij, die op verantwoordelijke posten stonden en daarom elk ogenblik van de dag konden worden gevangen genomen of gefusilleerd niet gedacht aan Paulus in 1 Kor. 7, d.w.z. in die omstandigheid gewent, dat zij geen vrouw en kinderen hadden? *Dat* heeft de apostel bedoeld. Voor de volle toewijding in de barste tijden aan het Koninkrijk Gods is hij gelukkig, die geen gezin heeft. Zijn juist in die tijden van nood de bevruchte en zogende vrouwen niet het voorwerp van Jezus' beklagen? Niet omdat zij zondaressen zijn boven de anderen, maar dat zij te beklagen zijn, omdat zij gebonden zijn en zich niet zo snel verplaatsen kunnen. Wie nu deze geestelijke spanning kent door genade, die verstaat des apostels bedoeling. Is het nog niet zo met elkeen, die vol is van de liefde Gods in Christus, welke uit alle nood verlost, dat het huwelijk en het geslachtsleven een tijd op de achtergrond staat, ja, soms als van de dienst des Heeren aftrekkend, gewaardeerd wordt? Welnu: lees 1 Kor. 7 en raadpleeg de kanttekeningen van de Statenvertaling. Laten we ons voor overspanning wachten! Dat is het betoog van de apostel. Dat leven in volkomen zin voor de eeuwigheid is bestemd. Waar dit niet verstaan wordt, is de duivel er wel bij om in veel groter zonden te storten. Zo is Paulus (zelfs in de hoogste geestelijke spanning) een man van de praktijk. Zo in het huwelijk - maar ook in de voorbereiding tot het huwelijk.

De Heere weet en opent wegen

Allen, die tot hun jaren gekomen zijn en de gave der onthouding niet hebben, maar wel de gave der geslachtsdrift, die zijn verbonden en schuldig zich tot de huwelijke staat te begeven. Wanneer is dit? Dat is niet te bepalen. Maar zeker is, dat velen onder de jaren tot handelingen komen, die goddeloos zijn. Onthouding en zelfbeheersing in de tijd van verloving is geenszins schadelijk voor de gezondheid. Hier en daar meent men dat nog. Het is een list van de duivel, die ons altijd in het gevele komt, maar nooit ons vlees doet kruisigen. Tot hun jaren gekomen, d.w.z. de volgroeide jongeman. Niet de jongen, die nauwelijks de kinderschoenen uit is, reeds meent, dat het tijd voor hem is.

Ach welk een door en door verdorven verhoudingen zijn er vaak vóór het huwelijk. Jongens en meisjes weest gewaarschuwd! Gods toorn rust erop, hetzij jullie 'gedwongen' trouwt, of in alle 'eer en deugd' aan de buitenkant, maar je weet zelf wel beter. Maar deze droeve toestanden van een vroeg verdorven gedachten- en dadenleven nemen niet weg, dat er grenzen zijn, die in het oog moeten worden gehouden door de ouders en de betreffende jongeren. Daarom is het huwelijk wel een vereiste wanneer de aantrekking beiderzijds onweerstaanbaar wordt.

Ik zie in gedachten menigeen glimlachen, wanneer het niet een grimmige lach wordt. Ja, maar waar heen en hoe? En ik herhaal nogmaals: Geef aan een huwelijk met alle bezwaren de voorkeur boven een verloving, die het gebed verhindert. En die verlovingsen zijn er meer dan wij denken! Strijd en worstel voort aan de genadetroun. De Heere weet en opent wegen, die wij niet zien. Ook neigt Hij de harten als waterbekken. *'Verbonden en schuldig'*. Dat is kras gezegd, maar niet te kras. Na het bovenstaande zal dit duidelijk zijn. In dit korte zinnetje wordt menig argument ontzenuwd, dat wordt gebruikt om de ongehuwde staat te verdedigen. Het Woord des Heeren leert ons, dat het ongehuwd zijn uitsluitend wordt toegestaan aan hen, die de gave der zelfbeheersing hebben en ongehuwd blijven, niet om een gemakkelijk leventje te hebben, maar uitsluitend ter wille van de dienst des Heeren in tijden van nood.

Alleen waar die genade is, mag het huwelijk worden nagelaten. Dit mag nog wel eens worden onderstreept, vooral in deze tijd. Is er ook niet een schuwen van de verantwoordelijkheid bij sommige jongens en mannen? Is er vaak niet een zeer onvast leven bij die mannen, die de huwbare leeftijd zijn gepasseerd en in alles blij geven de gave der zelfbeheersing niet te hebben? Op deze ongehoorzaamheid rust het ongenoegen Gods! Men wil dan liever ongetrouwd blijven om een prettiger, aangename leven te leiden dan een huwelijk te aanvaarden met alle zorgen daaraan verbonden. Daarmee is geen enkele blaam geworpen op die jonge mannen, die zich van het huwelijk onthouden om redenen, die zij voor God verantwoorden kunnen, ja sterker door de Heere daarin verhinderd zijn.

Ook in onze tijd zijn er jonge, krachtige mannen en vrouwen, die zich van het huwelijk onthouden om b.v. vader en moeder te helpen, een zieke zuster of broeder te verzorgen, enzovoort. Zij hebben hierin een goddelijke roeping onderkend, die zij niet naar behoren kunnen vervullen, wanneer zij gaan trouwen. Zulke mannen en vrouwen zijn een sieraad voor de samenleving. En daaronder zijn er, die om welke redenen dan ook van het huwelijk hebben afgezien, na een moeilijke strijd, zwaar en lang, na een zelfverloochening. De Heere sterke hen! Overigens geldt nog steeds wel de roeping tot het huwelijk en de vorming van het gezin.

De gemeente van God en ons lichaam

'Opdat de tempel Gods, dat is ons lichaam, niet verontreinigd worde; want zo iemand de tempel Gods schendt, die zal God schenden'. Deze zin is een vrije aanhaling uit de Heilige Schrift, namelijk 1 Kor. 3:16, 17 en 1 Kor. 6:19. In 1 Kor. 3 wordt met de *'tempel'* de gemeente bedoeld. De gemeente is een tempel Gods. Daarin wonen de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Wie nu allerlei dwaalleer in de gemeente (de tempel Gods) indraagt is een tempelschender, die door God zal worden geschonden. Dat is de bedoeling van de apostel in 1 Korinthe 3:9-23. Nu wordt in het huwelijksformulier 1 Kor. 3:17 in ander verband aangehaald, namelijk ter bestraffing van allerlei onkuisheid en hoererij.

Het Ware beter geweest, indien onze vaders alleen 1 Kor. 6:12-20 hadden geciteerd, omdat Paulus juist hier het schrikkelijk karakter van de zonde der hoererij blootlegt. *'Weet gij niet (zo zegt hij in vers 15) 'dat uwe lichamen leden van Christus zijn? Zal ik dan de leden van Christus nemen, en maken ze leden ener hoer. Dat zij verre! Of weet gij niet, dat die de hoer aanhangt, één lichaam met haar is? Want die twee, zegt Hij, zullen tot één vlees wezen. Maar die de Heere aanhangt, is één geest met Hem. Vliedt de hoererij. Alle zonde, die de mens doet, is buiten het lichaam; maar die hoererij bedrijft, zondigt tegen zijn eigen lichaam. Of weet niet gij niet, dat ulieder lichaam een tempel is van de Heilige Geest, die in u is, dien gij van God hebt, en dat gij Uws zelfs niet zijt? Want gij zijt duur gekocht; zo verheerlijkt dan God in Uw lichaam en in Uw Geest, welke van God zijn'.*

Lichaam van Christus

Deze Korinthische gemeente was niet vrij van hoererij. Zie nu eens hoe Paulus de zonde bestraft. Tot driemaal toe roept hij het uit: Weet gij niet? Ja, zij konden het weten, het was hun geleerd en zij waren leden van Christus' lichaam geworden. De gehele gemeente het lichaam, Christus het Hoofd, zij de afzonderlijke leden. Wie nu een hoer aanhangt, verscheurt de lichamelijke verbinding aan Christus, want Christus laat Zich (zo merkt Calvijn op) niet meetrekken in een schandelijke verbinding. Hier leert de apostel de ganse kerk, dat de lichamen van Christus zijn. Dat is geheel andere taal dan van Plato, die het lichaam *'een kerker voor de ziel'* noemde. Dus het lichaam is dan de zetel der zonde en de ziel is van hoger komaf! Dit is heidens en niet christelijk! Dit Schrift leert ons dat wij naar ziel en lichaam verloren voor God liggen én door de verdiensten van Christus naar lichaam en ziel Zijn eigendom worden! Wanneer de apostel in Romeinen 7 klaagt over het lichaam des doods, dan plaatst hij de zetel van de zonde niet in het lichaam alleen, maar evenzeer in de ziel. Daar is lichaam des doods, dat is de oude mens. Hier in de Korinthebrief wordt de volle nadruk gelegd op de verlossende kracht van Christus' bloed óók voor het lichaam. Het vreselijke van de hoererij is dus, dat een lid van het lichaam van Christus wordt afgescheurd en één lichaam wordt met de hoer. Maar die de Heere aanhangt, is één geest met Hem. Hiermede drukt de apostel uit, dat er een veel hogere, tedere verbinding is tussen Christus en de Zijnen. Om nog groter afkeer van de hoererij te verwekken, stelt de apostel het ontzettende van de hoererij voor ogen. De hoererij is een zonde tegen het eigen lichaam. Ze ontspringt in het lichaam en heeft alleen het lichaam op het oog. Alle andere zonden geschieden in zekere zin buiten het lichaam. Maar de hoererij is een zonde, die het eigen lichaam aankleeft.

Niet van mijzelf, maar van de Heere

Juist daarom is deze zonde zo erg, omdat het lichaam is een tempel van de Heilige Geest. Zoals God oudtijds in het schaduwachtige woonde in de aardse tempel. En de tempelschender en tempelrover werden met de dood gestraft. Zo ook woont God in nog veel groter heerlijkheid in Christus door de Heilige Geest in Zijn kerk en zal de schender van deze tempel nog met veel zwaarder straf gestraft worden dan de schender van het tijdelijke heiligdom. Juist de ontroerende gedachte dat God in ons woont moet alle kinderen van God gedurig bij blijven! Telkens moet herhaald worden: *'Weet gij niet, dat ge Uws zelfs niet zijt? 'Gij zondigt met het lichaam, dat niet van u is, maar van de Heere'. Eerst steelt u het, daarna zondigt u ermee. Gevoelt u nu, hoe zwaar deze zonde is? 'Want ge zijt duur gekocht! Zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn'.*

Wat een ontroerend woord! Die de tempel Gods (uw lichaam) schendt, die zal God schenden! Hoe ontzettend is het oordeel van God over deze zonde. Personen, gezinnen, families, plaatsen, volken, ja wereldrijken zijn aan deze ontzettende zonden te gronde gegaan. Het machtige Romeinse Rijk is innerlijk vermolmd en verrot in elkaar gestort. Ook West-Europa staat onder dreiging: Wie de tempel van God schendt, die zal God schenden.

Laat ook Nederland, ja ieder van ons het zich voor gezegd houden. God laat niet met Zich spotten. De toorn van God is vaardig ook over onze geciviliseerde beschavingsvorm, die vaak (niet altijd Gode zij dank!) een masker zijn van grondeloze ongerechtigheden. Allerlei predikers van een nieuwe moraal zijn opgestaan en prediken... naar het vlees! Maar Gods predikers prediken niet naar het vlees, maar getuigen: Die van Christus zijn, hebben het vlees gekruisigd met de bewegingen en de begeerlijkheden (Gal. 5:24).

Gereinigd door Zijn bloed

Verstaat u nu de diepste van Christus' vernedering, dat Hij vlees is geworden om in dat vlees gekruisigd te worden. Een dienstknecht is ook hierin niet meerder dan zijn heer! Wie in waarachtige boetvaardigheid en verslagenheid des harten vraagt: Is er voor mij nog raad, nog vergeving? Hoor: het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden, ook de zonden van het tempel schenden in allerlei vorm! Denkt u dat u het niet nodig hebt? Hoeren en tollenaars zullen u voorgaan in het Koninkrijk Gods!

Daarna zult gij, ten derde, ook weten, hoe zich de een jegens de ander naar Gods Woord schuldig is te houden. Eerstelijk zult gij, man, weten dat God U gezet heeft tot een hoofd der vrouw, opdat gij haar naar uw vermogen verstandig leidende zou onderwijzen, troosten en beschermen, gelijk het hoofd het lichaam regeert, ja gelijk Christus het Hoofd, de wijsheid, de troost en de bijstand Zijner gemeente is. Bovendien zult gij uw huisvrouw liefhebben als uw eigen lichaam, gelijk Christus Zijn gemeente liefgehad heeft. Gij zult niet verbitterd tegen haar worden, maar bij haar wonen met verstand, en aan het vrouwelijk vat, als het zwakste, ere geven, als die ook mede erfgenamen der genade des levens met haar zijt; opdat uw gebeden niet verhinderd worden. En naardien het Gods bevel is, dat de man in het zweet zijns aanschijns brood zal eten, zo zult gij ook getrouwelijk en naarstiglijk in uw goddelijk beroep arbeiden, opdat gij uw huisgezin met God en met ere moogt onderhouden en ook daarenboven iets hebt om de nooddriftigen mede te delen.

Gezagsverhouding en scheppingsorde

Het algemeen onderwijzend gedeelte is afgelopen. Hier wordt het onderwijs verbijzonderd in de toespitsing tot de man en de vrouw. Vandaar het: gij man en straks: gij vrouw. Hier worden de verantwoordelijkheden, wilt u - plichten van man en vrouw nader uiteengezet. Het is duidelijk dat de opstellers hier de betreffende stukken uit het Woord van God verwerken, welke wij vinden in Efeze 5 en 1 Kor. 11:3.

'Eerstelijk zult gij man weten, dat God u gezet heeft tot een hoofd der vrouw'. Hier wordt dus de man als gezinshoofd getypeerd. Maar hij moet hoofd van de vrouw zijn, gelijk Christus het Hoofd der gemeente is. Hier wordt de gezagsverhouding gesteld, ontdaan van alle misbruik. Gelijk Christus het Hoofd der gemeente is. Eén en andermaal komt de verhouding van Christus tot de gemeente voor als een voorbeeld van de verhouding van de man tot de vrouw. De Vader het Hoofd van Christus, Christus het Hoofd der gemeente, de man het hoofd van de vrouw. Hoe die verhouding in de praktijk doorwerkt, zullen wij straks zien. Hier wordt de gezagsverhouding aan de orde gesteld. Welnu God heeft man gesteld tot een hoofd. Het gaat er hier niet om, of er uitzonderingen op de regel zijn, of er niet vrouwen zijn die zich veel manlijker betonen dan de mannen, of een vrouw niet bepaalde eigenschappen heeft, die de man mist, maar om de scheppingsorde, waarin de man het gezag ontvangt. Ondanks alle getheoretiseer blijft dit ook voor onze tijd gelden. Uitdrukkelijk mag hier gezegd worden, dat dit voor de aardse verhoudingen geldt, omdat in Christus man noch vrouw is, slaaf noch vrije.

Bij God is geen aanneming des persoons. Gelukkig niet! Maar daarmee is niet gegeven de gehele gelijkshaking van man en vrouw, ook in die dingen waarin de Heere onderscheid maakt. Onze tijd is een tijd van vervlakking, van miskenning van deze gezagsverhouding en van z.g. vrijmaking van de vrouw, terwijl men niet ziet of niet wil zien, dat de miskenning van de Schriftuurlijke plaats der vrouw leidt tot hernieuwde slavernij. Deze goddelijke orde brengt ook consequenties mede voor het staatkundig, maatschappelijk en kerkelijk leven. Hierop in te gaan, gaat buiten het bestek van deze artikelen. Het is een onderwerp om afzonderlijk te behandelen. *'Gij man, zult weten, dat God u gezet heeft tot een hoofd der vrouw'*. Weten de mannen dit niet? O ja, maar vaak al te goed, of beter: al te slecht! Hier wordt bedoeld een *Schriftuurlijk* weten en niet een door de zonde bedorven weten, dat van de Schriftuurlijke orde een karikatuur maakt, hetzij als tiran over of als huisslaaf van de vrouw.

Gelijk Christus...

Daarom is ons zo nodig, dat wij weten hoe God deze gezagsverhouding wil. Welnu het hoofd-zijn van de man houdt in, dat hij zijn vrouw verstandig heeft te leiden, onderwijzen, troosten en beschermen, gelijk Christus het Hoofd de wijsheid, troost en bijstand Zijner gemeente is. Dat houdt veel in, zegt je. Inderdaad! Hier wordt over het huwelijk gesproken in de gemeente Gods. D.w.z. dat hier aangesproken worden mensen, die totaal door de zonde bedorven zijn en in plaats van hoofd der schepping, hoofd-af geraakt zijn. Dat moeten jullie ook in het huwelijksleven goed weten. Anders zal je menen, dat je hoofd bent, terwijl je onthoofd bent, d.w.z. je hoofd, dat is God, kwijt bent! Wij zijn mensen die ons hoofd kwijt zijn. Zo waren wij onthoofden in de eeuwige nacht verzonken, indien God zelf niet een nieuw Hoofd had gesteld. Zonder dit Hoofd kunnen wij eigenlijk geen gezinshoofd zijn! Tenslotte weten wij dan niet, *hoe* wij gezinshoofd moeten zijn. Dat moeten wij toch van Christus leren? Hoe zullen wij dit dan leren? Alleen door Zijn Woord en Geest, die ons in alle waarheid leidt, ook in het hoofd zijn over de vrouw. Het 'hoofd'-zijn zonder Christus als Profeet-Priester-Koning te kennen in de meest diepe geestelijke zin, zal je schuld alleen verzwaren! Want dan is je 'hoofd'-zijn gegrond in je verdorven natuur en niet in de onpeilbare genade van de God, welke je nooit laat staan! Het mag je uitdrijven met de vraag: ben ik hoofd bij eigen gratie of bij de gratie van God? Wat moet de man als hoofd dan doen? Hij moet haar naar zijn vermogen verstandig leiden, onderwijzen, troosten en beschermen, gelijk het hoofd het lichaam regeert, ja gelijk Christus het Hoofd, de wijsheid, troost en bijstand Zijner gemeente is.

Onderwijzen, troosten en beschermen

Het is alsof Christus de getrouwden tegenkomt en toeroept: 'Leer van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart en gij zult rust vinden voor uw zielen'. Juist in dit redegevende 'want' ligt alles opgesloten. Hij is zulk een uitnemende Leermeester, want Hij is zachtmoedig en nederig van hart. Het is een leiden met verstand krachtens het hoofdzijn. Daarin is de man gezag gegeven. Dat heeft God hem verleend. Daarom moet hij regeren rechtvaardig, wijs en zacht gelijk Christus de gemeente. Regeren gelijk Christus, die onder Zijn volk is Eén, Die... dient. De man neme het Woord en luistere *hoe* Christus de gemeente regeert, soms streng, soms bestraffend, maar altijd met liefde. *'Naar zijn vermogen'*. Nee, hier wordt niet bedoeld, dat de mens hebbe te doen, wat hij kan en dat de Heere het overige wel zal toevoegen. Hier wordt gesproken over een christen, die deel heeft aan de zalving van Christus. Kan hij het dan? Nee, de allerheiligsten hebben nog maar een klein beginsel. Daarom staat hier: naar uw vermogen. Niet om iets te verdienen, maar uit blijde dankbaarheid. Deze verstandige leiding komt uit in onderwijzen, troosten en beschermen.

'Onderwijzen'. Hier wordt dus de man aangesteld tot onderwijzer van zijn gezin. Daartoe behoeft hij niet diverse scholen te hebben bezocht, maar is nodig, dat hij zijn eigen wijsheid heeft verloren en een leerling van de Heere Christus is geworden. Daarom is noodzakelijk, dat de man het Woord des Heeren getrouw en ernstig onderwijst. Het gaat hier niet in de eerste plaats om wijsheid in de wereld te verzamelen (hoewel domheid nooit te verontschuldigen) maar het gaat hier om 's hemels onderwijs door Woord en Geest aan het hart. Waarin hijzelf als onderwezene onderwezen wordt, daarin moet hij vrouw en kinderen onderwijzen. Dit klemt temeer, daar de Schrift de vrouw in de samenkomsten der gemeente absoluut verbiedt te leren of te vragen. De vrouw moet in de openbare godsdienstsamenkomsten zwijgen. Zo zij iets wil leren, laat haar thuis haar eigen mannen vragen.

De man is onderwijzer. Hoe vaak wordt dit niet verwaarloosd, indien niet vergeten? Hier wordt dus verondersteld, dat de man zijn roeping verstaat. Hoe vaak is dit anders? Hulde aan die vrouwen, die bij nalatigheid of onkunde of onwil der mannen, deze roeping verstaan en haar kinderen onderwijzen. Natuurlijk zijn er ook begenadigde vrouwen, die in alles uitsteken boven haar mannen. Ook hier bevestigen uitzonderingen de regel, dat de man onderwijst. Dit degradeert het leven van de vrouw niet, maar stelt het in de door God gestelde orde. Onderwijs in woord en daad. Zoals Christus in de moeiten en zorgen in het leven van Zijn volk de Wijsheid is, voor mensen, die hun eigen wijsheid als dwaasheid leren prijsgeven, zo behoort de man de wijsheid te zijn voor zijn gezin. Wie valt hier niet voor God neer, wanneer hij de spanning gevoelt aan het woordje 'gelijk' met de uitroep: Geef, wij wat Gij beveelt en beveel dan, wat Ge wilt, o God?

'Troosten'. Kan een vrouw niet beter troosten dan een man? Kan ooit een vader een kind troosten, zoals een moeder dat doet? Zegt niet de Heere: Als één, die door zijn moeder vertroost wordt, also zal Ik u troosten? En toch is het naar de waarheid, dat de man zijn vrouw heeft te troosten. Zijn de moeilijkheden van het leven voor haar niet eerder struikelblokken dan voor de man? De man zal haar manlijk troosten, indien hij de zorgen en de moeiten van het leven met haar medeleeft en medelijdt, om vanuit de smart haar te wijzen op de enige troost, op Hem, die waarlijk alleen troosten kan omdat Hij in alle benauwdheden benauwd is geweest. In de gebeurtenissen van elke dag overziet de man doorgaans sneller en beter de situatie en kan zijn vrouw opbeuren. Elke bloem heeft zon en licht nodig! Bedenken de mannen dat wel? Gelijk Christus de troost Zijner gemeente is. Nee, Hij heeft Zijn discipelen niet zonder troost gelaten, maar naar Zijn belofte de Trooster gezonden en daarmee troost Christus de Zijnen. Hoe wonderbaar is deze troost! Gevoelt u wederom *hoe* noodzakelijk de zalving met Christus' Geest is! '

'Beschermen'. Is dat wel nodig? Leven wij niet in een geordende staat, waarin dit beschermen maar uitzonderingen zijn tegen lage individuen? Och, dit wordt hier misschien ook wel bedoeld, maar niet in de eerste plaats. De man bescherm zijn vrouw en gezin tegen alle verderfelijke invloeden, niet in Het minst vanuit het gezin zelf en eigen hart. Dat beschermen zal o.a. daar zijn, wanneer hij zijn vrouw niet beschuldigt van dit en dat, maar haar beschermend aanvaardt, zoals zij is. Gelijk Christus de bijstand Zijner gemeente is. Hoe staat hij haar bij? Troostend, beschermend, tegen alle aanklacht van de duivel, zo ook de man.

Ongehuwd zijn

Niet voor een iedereen is de verloving en het daarop volgende huwelijk weggelegd. Verschillende omstandigheden plaatsen sommigen van ons in een uitzonderingspositie. De vrouw wordt meestal gevraagd, vraagt zelf vaak niet. Waarom? Dat is een ingeschapen levenswet, waarvan wij ons met redelijke argumenten nauwelijks rekenschap kunnen geven. Maar dat voelen wij zo aan. Je eigen gevoel verbiedt om anders te handelen. Het ligt vaak in de aard van de vrouw, van het meisje, dat zo overwonnen wordt en zich laat overwinnen.

Wachten is zo moeilijk! Gods tijd is ook in dezen niet onze tijd. De zonde van de mens is weleens beschreven als: vooruitgrijpen. Dat is ook in het paradijs op te merken. Natuurlijk is hier meer te noemen van het karakter der zonde, maar deze zijde komt ook bij deze zaak naar voren. Gods tijd verwachten wij in de *middellijke* weg. Och, hoe moeilijk hebben velen het hiermee! Dat blijkt wel uit de vragen, die ook hierover gesteld zijn. Ik zal ze niet uitschrijven.

Het is duidelijk, dat de uitzonderingsgevallen het meest voorkomen bij onze meisjes en vrouwen. Ook wel bij mannen. Over de houding van de man spreken wij nog wel bij de oorzaken van het huwelijk. Hier dus alleen over het meisje en de vrouw.

Deze uitzonderingsgevallen zijn weer verschillend. Er zijn meisjes en vrouwen, die niet de minste behoefte hebben aan het huwelijk. Zij hebben een taak en vervullen deze met de grootste liefde, daarin gaan zij op en vinden zij bevrediging. Zij hebben zich vrijwillig in deze uitzonderingspositie gebracht en hebben daarom allerm minst behoefte aan beklag. Zie ook hierin de goede hand des Heeren, die alle leven en levensgang bestuurt! Welk een schone taken zin voor deze vrouwen weggelegd bij gebleken geschiktheid! Denk maar aan de dienst der barmhartigheid in allerlei inrichtingen en ziekenhuizen en de huizen van hen, die zulk een kracht in huishouding enz. niet kunnen ontberen. Anderen zijn in deze uitzonderingsgevallen gebracht. Zij zouden graag anders gewild hebben, maar (om welke reden dan ook) is het niet tot een verloving en daarop volgend huwelijk gekomen. Of zo het tot een verloving gekomen is, niet tot een huwelijk is gekomen. Daaronder zijn de gewonden, de bedrogenen, de teleurgestelden, de bedroefden.

Gewond, omdat het harde zondige leven haar wonden geslagen heeft. Bedrogen, omdat alle goede trouw en gegeven beloften verbroken en vertrapt zijn. Teleurgesteld, omdat het wonder der liefde in haar leven niet is gekomen, of zo het gekomen is, niet is beantwoord.

Bedroefden, omdat de huwelijksverwachting midden in de verlovingstijd is afgesneden door de onverbiddelijke dood. Alles was op de vervulling gericht, maar de Heere, deed en doet langs afgronden gaan van verdriet en rouw en smart. Is ons leven nu niet zinloos? Zo wordt gevraagd. Welk levensdoel hebben wij nog? Is niet alles in schepping en ontwikkeling op het huwelijk aangelegd en zie nu: de weg daartoe is ons afgesneden.

Gelukkig is dit niet waar. Want hoewel wij midden in de bespreking van verloving en huwelijk zijn, moeten we er nu even bovenuit stijgen? Waar is onze catechismus? Die leert ons naar het Woord. God heeft de mens geschapen, opdat hij God zijn Schepper recht zou kennen, Hem van harte liefhebben en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zou, om Hem te loven en te prijzen. Daartussen ligt de val. Maar God verandert de roeping niet. Wij leven niet om het huwelijk, maar om God! Dat wil zeggen, dat ons leven één grote voorbereiding moet zijn en blijven voor de eeuwigheid! Daarin heeft het huwelijk een plaats. In de komst van het Koninkrijk Gods heeft het huwelijk betekenis en plaats, maar is geen doel! Hoe mooi het huwelijk moge zijn (en dankt God ervoor, wanneer het mooi is!) het is nooit doel in ons leven! Wij spreken op aarde van levensbestemming. Die of die heeft

zijn/haar levensbestemming bereikt. Wij begrijpen de bedoeling, maar daarin zit vaak weinig van het 'gasten en vreemdelingen zijn hier op aarde'.

Wie ongehuwd blijft, mist een stuk van de levensvervulling, maar niet van het levensdoel! Nee het levensdoel is en blijft dat wij onder de lichtglansen van de Heilige Geest de Immanuel beschouwen, die veel schoner is dan de mensenkinderen. Dat is ons levensdoel! Laten wij het nooit vergeten!

Nu is de Heere vrij om de een te schenken, want Hij de ander in Zijn soevereine vrijheid onthoudt. Dat wil zeggen, dat door al het kromme en vaak zondige van het leven loopt de gouden draad van de Voorzienigheid Gods. Wij moeten dus met onze levensvragen die zielsvragen moeten worden bij God terecht komen. Ontloop die strijd maar niet! Ook niet in deze vragen. Dat zal in een bepaalde tijd van het leven tot een hoogtepunt kunnen komen, waarin deze vragen uitgeworsteld moeten worden tussen God en je hart. Meer dan ooit zal ook hier gebeden worden: Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede! En de oplossing ligt niet in het: daarom en daarom (zeker zal ook hier een tip van de sluier opgelicht kunnen worden), maar in de overgave van uw leven aan de Heere! Dat kan nooit dan in de nood van het leven, waarin wij niet voor God staan als rechthebbenden, maar als rechtelozen, die alleen door genade worden over gebogen, genade ontvangen om ook in dit opzicht het leven als een gave te zien, ook wanneer het gewend, bedrogen, teleurgesteld of bedroefd is. Dan alleen komen wij tot de levensovergave. Dan ook alleen worden wij bediend uit de priesterlijke overgave van Christus om onze taak en plaats (hoe eenvoudig en dienend ook) te vervullen om Godswil, gesterkt door de genade van de Heilige Geest. Zoek het maar niet bij de mensen! Er heerst soms ten opzichte van de ongehuwde vrouw een afschuwelijke geest. Een geest van bijtende spot en scherp sarcasme of ook van meewarigheid en beklag. Daarmede is niemand geholpen, hoewel iemand, voor wie(n) wij ons hart kunnen blootleggen, van grote waarde is.

De taak van de ongehuwde vrouw is niet de dienst aan mensen om de mens, maar dienst aan de mens om Gods wil! Dat is een leven van zelfloochening en overgave. Wanneer dit geschiedt in de levende verbondenheid aan de levende Christus zal de Heere dit leven kronen met Zijn gunst. Deze dingen worden niet van de daken gepredikt, maar zijn de Heere bekend. Daarom vanaf dit schrijven een eresaluut aan haar, die in de gehoorzaamheid van het geloof deze taken verricht om Christus wil! De Heere sterke u!

Anderen mogen in de moeiten en het verdriet de weg vinden in deze Christus. Och, hoeveel schijn, hoeveel camouflage, hoeveel zogenaamde flinkheid is ook hier, om de diepten en de leegten en de afgronden van het hart maar te bedekken. Klaag uw nood en zonden, ook van uw opstand maar voor Hem uit. Hij alleen kan en wil in die afgronden afdalen, om ze te vervullen met Zichzelf!

Ds. G Boer